

EGLĖ MARCINKEVIČIŪTĖ

**PRIVATAUS ŽEMĖS SKLYPO
(KALNŲ G. 18A, ALYTAUS M.) PATENKANČIO Į
ALYTAUS SENOJO MIESTO VIETĄ (unikalus numeris 33722)
ŽVALGOMŲJŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ**

ATASKAITA

**VILNIUS
2012 m.**

TURINYS

1. Įvadas	3;
2. Geografinė padėtis	4;
3. Vietovės archeologinių tyrimų istorija	4;
4. Archeologiniai tyrimai	5;
5. Radiniai	10;
6. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų rezultatai	12;
7. Išvados	14;
8. Dirbinių sąrašas	15;
9. Priedai: iliustracijos	18;
10. Priedai: tyrimų leidimas ir projektas	42;
11. Priedai: radinių pridavimo aktas	49.

IVADAS

2012 metais rugsėjo-lapkričio mėnesiais buvo vykdomi Alytaus mieste esančio privataus žemės sklypo (k/n 110100200104; Kalnų g. 18A), patenkančio į archeologijos vertybės – Alytaus senojo miesto – teritoriją archeologiniai žvalgomieji tyrimai (vad. E. Marcinkevičiūtė, konsultavo dr. E. Šatavičius).

Tyrimams išduotas leidimas Nr. 313 2012-09-19 data.

Pagrindinis tyrimų tikslas – nustatyti, ar sklypo teritorijoje yra išlikęs archeologiškai vertingas senojo miesto kultūrinis sluoksnis su archeologiniais radiniais.

Visų tyrimų ir radinių fotografijų bei planų autorius - E. Šatavičius.

Trumpa informacija apie šiame objekte vykdytus tyrimus bus paskelbta tęstiniame leidinyje „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2012 metais“.

GEOGRAFINĖ PADĖTIS

Privatus žemės sklypas (toliau – sklypas) yra archeologijos vertybės (Alytaus senojo miesto) teritorijos pietvakariniame pakraštyje, terasuoto Nemuno slėnio apatinėje dalyje. Sklypas užima 16,76 arų teritoriją, kuri ženkliai nuolaidėja pietvakarių kryptimi (H_{abs} - 70-63 m), o pietvakarinis pakraštys užsibaigia bemaž horizontalia salpinės terasos aikšte. Sklypą iš šiaurės vakarų pusės juosia stačiašlaitė ir gili griova, kuria teka nedidelis upelis [pav. 2-3, 4]. Ši griova sklypo šiaurės rytiniame pakraštyje užpilta, įrengiant įvažiavimą į sklypo teritoriją. Sklypo šiaurės rytinėje ir centrinėje dalyje aiškiai matyti paviršiaus niveliavimo-nustumdymo žymės. Pietryčiuose sklypas ribojasi su kitais privačiais žemės sklypais, kurių dalis užstatyta mūriniais pastatais.

Archeologijos vertybė – Alytaus senojo miesto vieta (u. k. 33722) – nekilnojamų kultūros vertybių registre įregistruota 2012-05-17. Jos užimama teritorija – 32,67 ha. Šios archeologijos vertybės plotas nustatytas remiantis vykdytų archeologinių tyrimų rezultatais bei istorine-archyvine dokumentacija.

VIETOVĖS ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ ISTORIJA

Alytaus senojo miesto vietos teritorijoje ankstesnių archeologinių tyrimų metu nustatytas iki 0,6-1,9 m storio juodos smėlingos žemės kultūrinis sluoksnis su archeologiniais radiniais. Daugelyje vietų kultūrinis sluoksnis visiškai ar dalinai sužalotas įvairių statybų metu, tiesiant komunikacijas, o taip pat sovietiniais laikais, apie 1980 m., tvarkant dabartinę miesto aikštę. Iki šiolei archeologiniai tyrimai vykdyti šiose teritorijose: įvairiose vietose išilgai A. Juozapavičiaus gatvės, miesto aikštėje (Jiezno ir A. Juozapavičiaus g. sankryžos PV dalis) ir Ramybės gatvėje ties buvusiu Šv. Liudviko bažnyčios šventoriumi.

2003-2004 m. tyrimai (vad. Z. Baubonis, V. Kliaugaitė) vykdyti Ramybės gatvėje šalia Šv. Liudviko bažnyčios. Teritorijoje į pietus nuo Šv. Liudviko bažnyčios, už dabartinio šventoriaus ribų aptikti 77 griautiniai kapai, kurių dalis jau buvo sunaikinta gatvės rekonstrukcijos metu. Atidengti kapai datuojami XVIII a.

2006 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai (vad. I. Kaplūnaitė) vykdyti Alytuje I, Jiezno ir A. Juozapavičiaus g. sankryžos PV dalyje esančioje aikštėje. Ištirti 27 (30 m²) šurfai ir viena 10 m² ploto perkasa. Tyrimų metu fiksuotas iki 1,9 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XX a.

2007-2008 m. (vad. B. Dakanis) žvalgant A. Juozapavičiaus gatvėje ir aplinkinėje teritorijoje tiesiamų komunikacijų trasas bei kasant šurfus identifikuotas išlikęs kultūrinis sluoksnis su gausiais archeologiniais radiniais. Tais pat metais archeologiniai tyrimai vykdyti miesto aikštėje, kur ištirtas 117 m² plotas. Kultūriniame sluoksnyje aptikta daug įvairaus laikotarpio archeologinių radinių: titnago skelčių, nuoskalų ir skaldytinių, įvairialaikų monetų (nuo 1620 m. iki XX a.), lipdytų ir žiestų puodų šukių (didelė dalis dengta įvairiaspalve glazūra), keraminių ir metalinių keptuvių, puodyninių ir plokštinių koklių fragmentų, geležinis strėlės antgalis, peilių, skiltuvų, batų apkaustų ir pasagėlių, kalvio darbo vinių, įvairių sagų, stiklo, porceliano ir fajanso dirbinių šukių, kulku.

2010 m. tyrimų metu (vad. D. Kontrimas) aikštėje ištirtas 225 m² plotas (38 šurfai ir 8 perkastos), o 1,6 ha ploto aikštės teritorijoje vykdytas žemės darbų archeologinis žvalgyimas. Tyrimų metu aptikta ir registruota 750 archeologinių radinių. Beveik visuose ištirtuose plotuose po vėlyvu užpylimu (daugiausia 1980 m. įrengiant buvusią aikštę) aptiktas nuo kelių cm iki 1,8 m storio senojo miesto

vietos kultūrinis sluoksnius, kuris sumaišytas miesto egzistavimo arba aikštės įrengimo metu. Jame aptikta įvairių senojo miesto vietai būdingų radinių: monetų, peilių, sagų, juostinis žiedas, kaltinių vinių ir kito statybinio inventoriaus, keramikos (žiestų indų), stiklo dirbinių šukių, datuojamų XVI–XIX a. Be to, tyrimų metu surasta apie 10 apardytų griautinių kapų, kurie datuojami XVII–XVIII a.

Visi šie tyrimai vykdyti daugiau nei per 1 km nuo aptariamo sklypo teritorijos.

ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI

2012 m. archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu, siekiant išsiaiškinti senojo Alytaus miesto kultūrinio sluoksnio išplitimą bei išlikimą, visoje sklypo teritorijoje buvo ištirtas 20,2 m² dydžio plotas, kurį sudaro 1 perkasa (10 m²), 7 šurfai (šeši jų po 1 m², o vienas - 4 m² dydžio) bei 5 gręžiniai (bendrai 0,2 m²) [pav. 4]. Visi kasti šurfai ir perkasa orientuoti pagal sklypo pietrytinę kraštinę (ŠR-PV kryptimi). Darbų metu pagrindinis dėmesys skirtas po projektuojamu gyvenamuoju pastatu patenkančios teritorijos archeologiniam ištyrimui. Tiriamas gruntas kastas mentelėmis, atskirais horizontais. Baigus tyrimus visi kasiniai (šurfai, perkasa, gręžiniai) užkasti. Stambesnių kasinių (šurfo Nr. 3 ir perkamos Nr. 1) aprašymuose ir planuose pateikiama vidinė kvadratų indeksacija yra tik sąlyginė, o ne bendra ir vieninga visam sklypui.

Žemiau pateikiama glausta informacija apie tirtus šurfus, gręžinius ir perkasą.

Šurfas Nr. 1 [pav. 4, 7]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis ties pietrytiniu pakraščiu; apie 21,7 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo ir apie 3,2 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito viršutinė dalis. Šurfas 1x1 m dydžio, gylis - iki 45 cm; centro koordinatės yra E-503827,78 N-6029340,04.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 14-32 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 14-32 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai erodavę ir nustumdyti buldozeriu.

Šurfas Nr. 2 [pav. 4, 8]

SITUACIJA. Žemės sklypo žemutinė dalis; apie 49,6 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 27,3 m į šiaurės rytus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 8,7 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito apatinė dalis, nedidelė loma. Šurfas 1x1 m dydžio; gylis - iki 100 cm; centro koordinatės yra E-503809,84 N-6029318,57.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 4 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 17-36 cm storio;

B: tamsiai pilkas gruntas (dirvožemis) - 13-52 cm storio;

C: maišytas gruntas - tamsiai pilkas gruntas ir balkšvas smėlis - 5-22 cm storio;

D: balkšvas smėlis (įžemis) pasiektas 55-95 cm gylyje.

RADINIAI. A-C horizontuose rasta žiestos ir apžiestos keramikos smulkių šukių, metalinių vielų ir vinių fragmentų, pavienių stiklo šukių. Duobės užpildo apatiniuose horizontuose gausu supuvusių organinių atliekų (žolės, stagarų), kurie skleidė nemalonų kvapą. Radiniai nerinkti.

IŠVADA. Visi viršutiniai žemės sluoksniai iki įžemio yra perklostyti. Šioje vietoje būta Antrojo Pasaulinio karo metu artilerijos sviedinio ar aviacinės bombos išmuštos didelio skersmens (apie 11-12 m) duobės. Duobė užpildyta aplinkinės teritorijos gruntu. Taigi, kultūrinis sluoksnis čia visiškai sunaikintas.

ŠURFAS NR. 3 [pav. 4, 9-16]

SITUACIJA. Žemės sklypo viršutinė dalis; apie 9,2 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 12,6 m į šiaurės rytus nuo šurfo Nr. 1 ir apie 2,2 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinės aikštelės pakraštys. Šurfas 2x2 m dydžio; gylis - iki 100 cm; centro koordinatės yra E-503834,12 N-6029350,91.

STRATIGRAFIJA. Šurfe atidengtos pastato liekanos, todėl vertikalus viršutinių žemės horizontų susisluoksniavimas įvairiose šurfo vietose ženkliai skyrėsi. Žemiau pateikiami stratigrafiniai aprašai pagal atskiras šurfo vietas (iš viršaus į apačią):

Šurfo ŠV kraštas (kv. B/1-2) [pav. 10, 13-16]:

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 11-18 cm storio; šurfo pietvakariniame kampe atidengta nedidelė duobė (apie 25 cm gylio), užpildyta tamsiai pilku gruntu ir pastarojo mišiniu su balkšvu aleuritingu smėliu

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 11-42 cm gylyje.

Šurfo ŠR kampas (pastato liekanos, kv. A/1) [pav. 9, 14, 16]:

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 12-25 cm storio; pačiame ŠR kampe buvo melsvo aleurito linzė iki 10 cm storio;

B: tamsiai pilkas gruntas (dirvožemis) - 10-17 cm storio;

C: raudonas/rudas molis - 10-21 cm storio (tik šurfo ŠR kampe);

D: plytų ašla, atidengta 33-47 cm gylyje; giliau šioje vietoje kasta nebuvo, įžemis liko nepasiektas.

Šurfo PR kampas (pastato liekanos, kv. A/2) [pav. 9, 15-16]:

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 12-25 cm storio;

B: tamsiai pilkas gruntas (dirvožemis) - 10-27 cm storio;

C: kalkių skiedinio trupiniai ir tinkas - 5-16 cm storio;

D: tamsiai pilkas gruntas (dirvožemis) - 13-25 cm storio;

E: tamsiai pilkas gruntas (dirvožemis) su statybiniu laužu - 14-26 cm storio;

F: raudonas/rudas molis - 5-9 cm storio (tik palei PV sienelę);

G: melsvas aleuritas (šlynas), stipriai suplūktas - 5-10 cm storio;

H: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 95-101 cm gylyje.

RADINIAI. Visuose horizontuose iki įžemio rasta žiestos ir apžiestos keramikos šukių, metalinių vinių fragmentų, pavienių stiklo šukių, smulkių kaulų fragmentų. Absoliuti dauguma radinių surinkta

iš vidinės pastato pusės (kv. A/1-2), o išorinėje pastato pusėje aptikta tik pavienių radinių (kv. B/1-2). Radiniai rinkti 2 horizontais: 1 horizontas - iki pastato ąslos, 2 horizontas - tik įgilinta PR dalis (kv. A/2).

STRUKTŪROS. Šurfa ŠR-PV kryptimi kirto akmeninių pamatų juosta [pav. 9-10, 16]. Pamatai statyti iš stambių paplokščių riedulių (didžiausias yra 60x50 cm dydžio), krautų keliais aukštais (atsekti 3-4 aukštai); tarpai užpildyti smulkesniais rieduliais. Rieduliai kloti į iškastą 54-62 cm pločio ir iki 1 m gylio stačiašlaitį griovį. Riedulių surišimui skiedinys nenaudotas, jie surišti melsvu aleuritu (šlynu). Šiuo gruntu užpildyti ir visi pamatų duobės tarpai. Vidinėje pastato pusėje atidengtos ąslos liekanos [pav. 12, 16]: šurfo ŠR kampas buvo išgrįstas įvairaus dydžio plytomis (29x17, 30x17, 29x14), iš kurių platesnės yra su braukomis. Plytos dėl šalčio poveikio stipriai suaižėjusios ir sutrupėjusios. Daugelio plytų paviršiai stipriai aprūkę, pajuodę; dauguma jų yra ne pirminio panaudojimo. Atidengtos trys juostos plytų, kur kiekvienoje klotas po 6-7 plytas. Klojinio storis lieka neaiškus, tačiau ties šurfo ŠR kampo sienele plytos klotos mažiausiai 2 lygiais. PV ir ŠV kryptimis plytų ąslą juosia melsvo aleurito ruožai (iki 10-44 cm pločio). Toliau PV kryptimi ąslos pėdsakų neaptikta: šiame lygyje atidengta daug stambių betvarkiai išsidėsčiusių riedulių [pav. 11, 16]. Todėl tyrimų eigoje buvo nuspręsta ištirti šį šurfo kampą iki žemio. Kasant gilyn atidengti 4 skirtingi gruntų horizontai su archeologiniais radiniais (puodų šukėmis, smulkiais kaulų fragmentais). Dugne (apie 90 cm gylyje) aptiktas iki 10 cm storio suplūkto melsvo aleurito sluoksnelis, kuris kaip spėjama, buvo įgilintos patalpos ąsla. Šios patalpos ŠR sieną sudarė masyvus vertikaliai pastatytas plokščias riedulys [pav. 15-16].

Greta pastato pamatų, išorėje (kv. B/1), žemio viršutinėje dalyje, atidengta stambi (apie 20 cm skersmens) ovalo formos stulpavietė, kurioje dar galima aptikti stipriai sutrūnijusios medienos likučių. Ji pradėjo dengtis iš karto po viršutiniu supiltiniu žemės sluoksniu, o jos aukštis/ilgis buvo apie 35-40 cm. Paminėtina, kad visa aplinkinė teritorija kadaise buvo nustumdyta buldozeriu, taip sunaikintas išorėje pastato buvęs kultūrinis sluoksnis bei pamatų viršutinė dalis.

Pastato kontūrai liko nenustatyti. Tačiau preliminariai galima teigti, kad PV kryptimi jie baigiasi už 2,5 m, nes šioje vietoje gretimame sklype statant gyvenamąjį namą buvo suformuota iki 1 m aukščio terasėlė. Jos papėdėje išgręžus du gręžinius viename jų identifikuota stambios duobės vieta (su aliuminio viela dugne ir butelių šukėmis), o kitame - 20-30 cm storio supiltinio grunto sluoksnis, slūgsantis virš žemio. ŠR kryptimi pastatas gali tęstis dar apie 6 m. Toliau prasideda upelio griova (pastaraisiais metais užpilta įrengiant įvažiavimą į sklypą).

IŠVADA. Visi litologiniai horizontai žemiau supiltinio grunto sluoksnio ir iki žemio sudaro kultūrinį sluoksnį. Jis identifikuotas tik vidinėje pastato pusėje.

Pastatas buvo pastatytas atragyje, iš ŠR-Š ir ŠV pusių apriboto gilios stačiašlaitės upokšnio griovos. Pastatas galutinai sunyko Antrojo Pasaulinio karo metais. Tai patvirtina ir vietos gyventojų pasakojimai. Paskutiniajame etape pastato būta medinio. Remiantis iškasto šurfo duomenimis nustatyti pastato chronologiją yra sunku. Vidinėje pastato dalyje atidengtuose kultūrinio sluoksnio horizontuose gausiai aptikta radinių (daugiausiai molinių žiestų ir apžiestų indų šukių), datuojamų XIX-XX a. viduriu. Tik keletas jų gali būti priskirtina XVII a. pabaigai - XVIII a. Įvairių epochų radiniai persimaišę tarpusavyje ir atskirų chronologinių horizontų nesudaro. Preliminariai atidengti pastato pamatai gali būti datuojami XIX a. Šią chronologiją bei pastato vidinę struktūrą gali patikslinti tik platesnio masto archeologiniai tyrimai.

ŠURFAS NR. 4 [pav. 4, 17]

SITUACIJA. Žemės sklypo žemutinė dalis; apie 52,3 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 31,8 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 18,6 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito apatinė dalis. Šurfas 1x1 m dydžio; gylis - iki 95 cm; centro koordinatės yra E-503801,01 N-6029323,25.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 5 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

- A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 19-30 cm storio;
- B: tamsiai pilkas gruntas (dirvožemis) - 16-24 cm storio;
- C: juodas durpžemis (dirvožemis) - 16-22 cm storio;
- D: maišytas gruntas - juodas durpžemis ir balkšvas smėlis - 5-14 cm storio;
- E: balkšvas smėlis (įžemis) pasiektas 75-84 cm gylyje.

RADINIAI. A-D horizontuose rasta žiestos ir apžiestos keramikos smulkių šukių, geležinių vinių ir storos skardos fragmentų, pavienių stiklo šukių ir titnago radinių.

IŠVADA. Du viršutiniai žemės sluoksniai yra ne pirminės kilmės (perklostyti): viršutinis A horizontas sustumtas buldozeriu, o B horizontas - suplautinis iš aukštesnių teritorijų. C horizontas vertintinas kaip vietovės pirminis paviršius, o kartu ir kultūrinis sluoksnis. Šis sluoksnis apardytas Nemuno potvynių.

ŠURFAS NR. 5 [pav. 4, 18]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 33,7 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 42,1 m į šiaurės rytus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 6,1 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito apatinė dalis. Šurfas 1x1 m dydžio; gylis - iki 32 cm; centro koordinatės yra E-503819,67 N-6029331,09.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

- A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 19-26 cm storio;
- B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 19-26 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai erodavę ir nustumdyti buldozeriu.

ŠURFAS NR. 6 [pav. 4, 19]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 37,3 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 45,9 m į šiaurės rytus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 18,4 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito apatinė dalis. Šurfas 1x1 m dydžio; gylis - iki 38 cm; centro koordinatės yra E-503809,13 N-6029337,44.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

- A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 20-31 cm storio;
- B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 20-31 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai erodavę ir nustumdyti buldozeriu.

ŠURFAS NR. 7 [pav. 4, 20]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 22,6 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 64,4 m į šiaurės rytus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 18,7 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinės aikštelės pakraštys. Šurfas 1x1 m dydžio; gylis - iki 28 cm; centro koordinatės yra E-503818,13 N-6029354,70.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 20-31 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 20-31 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai nustumdyti buldozeriu.

PERKASA NR. 1 [pav. 4, 21-25]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 20,9 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 53 m į šiaurės rytus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 10,8 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito viršutinė dalis. Perkasa 5x2 m dydžio; gylis - iki 45 cm; šiaurės rytinio kampo koordinatės yra E-503822,77 N-6029346,63.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 14-24 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 14-24 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai nustumdyti buldozeriu.

GREŽINYS NR. 1 [pav. 4]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 12,9 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 2,8 m į pietvakarius nuo šurfo Nr. 3 pietvakarinės kraštinės ir apie 2,2 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės laiptuoto vingio; terasinio šlaito viršutinė dalis. Grežinys 20x20 cm dydžio; gylis - iki 50 cm; centro koordinatės yra E-503832,24 N-6029347,65.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 24-28 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 24-28 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio ir pastato liekanų neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai erodavę ir nustumdyti buldozeriu.

GREŽINYS NR. 2 [pav. 4]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 14,3 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 4,1 m į pietvakarius nuo šurfo Nr. 3 pietvakarinės kraštinės ir apie 2,7 m į vakarus-pietvakarius nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės laiptuoto vingio; terasinio šlaito viršutinė dalis. Grežinys 20x20 cm dydžio; gylis - iki 110 cm; centro koordinatės yra E-503832,24 N-6029347,65.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 99-101 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 99-101 cm gylyje.

RADINIAI. Duobės dugne surasta aliuminio ir geležinės vielos fragmentų. Archeologinių radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio ir pastato liekanų neaptikta. Šioje vietoje buvo iškasta mažiausiai iki 1 m gylio duobė, kurios užpilde rasta XX -XXI a. ribos šiukšlių. Šios duobės atsiradimas tikriausiai susijęs su gretimai kaimyniniame sklype esančių pastatų statyba.

GREŽINYS NR. 3 [pav. 4]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 27,3 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 6,4 m į pietvakarius nuo šurfo Nr. 7 pietvakarinės kraštinės ir apie 18,8 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito viršutinė dalis. Grežinys 20x20 cm dydžio; gylis - iki 50 cm; centro koordinatės yra E-503814,70 N-6029348,71.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 18-20 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 18-20 cm gylyje.

RADINIAI. Radinių nerasta.

IŠVADA. Kultūrinio sluoksnio ir pastato liekanų neaptikta. Viršutiniai žemės horizontai erodavę ir nustumdyti buldozeriu.

GREŽINYS NR. 4 [pav. 4]

SITUACIJA. Žemės sklypo aukštutinė dalis; apie 43,4 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 6,1 m į pietvakarius nuo šurfo Nr. 6 pietvakarinės kraštinės ir apie 18,8 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; terasinio šlaito apatinė dalis. Grežinys 20x20 cm dydžio; gylis - iki 60 cm; centro koordinatės yra E-503805,63 N-6029331,84.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 2 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis gruntas (dirvožemis) - 38-40 cm storio;

B: balkšvas aleuritingas smėlis (įžemis) pasiektas 38-40 cm gylyje.

RADINIAI. Viršutiniame horizonte aptikta smulkių šukių ir plytelių trupinių.

IŠVADA. Viršutinis žemės horizontas įvardintinas kaip suardytas kultūrinis sluoksnis. Viršutiniai žemės horizontai erodavę ir nustumdyti buldozeriu.

GREŽINYS NR. 5 [pav. 4]

SITUACIJA. Žemės sklypo žemutinė dalis; apie 66,6 m į pietvakarius nuo žemės sklypo šiaurės rytinio kampo, apie 15,7 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinio kampo ir apie 12,6 m į šiaurės vakarus nuo žemės sklypo pietrytinės kraštinės; slėnio salpinė aikštelė, daržas. Grežinys 20x20 cm dydžio; gylis - iki 100 cm; centro koordinatės yra E-503798,37 N-6029305,97.

STRATIGRAFIJA. Išsiskyrė 3 litologiniai sluoksniai (iš viršaus į apačią):

A: velėna ir tamsiai pilkas supiltinis (?) gruntas (dirvožemis) - 50-55 cm storio;

B: juodas durpžemis (dirvožemis) - 30-35 cm storio;

C: balkšvas aliuvinis smėlis (įžemis) pasiektas 85 cm gylyje.

RADINIAI. A ir B viršutiniuose horizontuose aptikta smulkių šukių trupinių.

IŠVADA. A ir B horizontai sudaro apardyta kultūrinį sluoksnį. Sluoksniai dalinai apardyti Nemuno potvynių.

RADINIAI

I. Tyrimų metu surasta apie 400 keramikos fragmentų - indų šukių [pav. 26-31, 33, 35, 34:1]. Dauguma jų yra smulkios, iki 1-3 cm dydžio, todėl apie 70% keramikos smulkiai analizei, dėl savo fragmentiškumo, netinka.

Apie 3/5 visų fragmentų sudaro apžiesta keramika su smulkiai grūstu granitu molio masėje. Apžiedimas nevienodas, pasitaiko plotų be žiedimo žymių. Indų sienelių storis svyruoja tarp 1,2-0,7 cm. Šukės yra rusvos-pilkos spalvos.

Žiestų indų fragmentai sudarė apie 1/5 visų šukių kiekio. Jų sienelių storis svyruoja tarp 1,1-0,4 cm. Ši keramika datuojama XVIII-XIX a. viduriu. Dažniausiai šukės yra pilkos ir rausvos spalvos. Nemaža jų dalis dengta žalsvai ruda ir ruda glazūromis.

Tiek apžiesti, tiek ir žieti indai kartais puošti horizontaliomis linijomis-juostomis (įvairaus pločio), bangelėmis. Kartais puošyba yra glazūrinė. Pasitaikė viena šukė puošta įstrižų įkartėlių juosta.

Sprendžiant iš surastų keraminių indų šukių, miestelio gyventojų buityje buvo naudojamos puodynės, dubenys, ąsočiai, lėkštės bei puodeliai. Kaip ir įprasta tirtame plote procentiškai vyravo indų sienelių fragmentai (79,8% visų šukių kiekio), indų pakraštėlių fragmentų surasta 10,9%, dugnelių 7,8%, o ašų ir rankenėlių 1,5%.

Žiesta ir apžiesta buitinė keramika datuojama XVII a. pabaiga -XX a. viduriu.

Tyrimų metu surastas vienas smulkus pypkės fragmentas, dengtas išorėje žalia glazūra. Jis datojamas XVIII a. [pav. 34:2].

Tyrimų metu šurfe Nr. 3 surastas vienas neglazūruoto plokštinio koklio fragmentas, kuris datuojamas XVIII a. [pav. 32].

II. Tyrimų metu šurfuose Nr. 2, 3 ir 4 aptikta keletas smulkių stiklo fragmentų, priskirtinų smulkiems indeliams ir langų stiklui. Pagal išvaizdą jie datuoti XVIII a. pabaiga - XX a. viduriu.

III. Tyrimų metu šurfuose Nr. 2, 3 ir 4 aptikta tik keletas nedidelių sukorodavusios geležies gabaliukų, kurių pirminės formos rekonstruoti neįmanoma. Kitokių metalinių radinių nerasta.

IV. Tyrimų metu šurfuose Nr. 2, 3 ir 4 aptikta smulkių gyvūnų kaulų fragmentų. Dauguma jų rasti perklostytuose horizontuose, todėl rinkti nebuvo. Pagal išvaizdą jie datuoti XX a. pabaiga - XXI a. pradžia.

V. Archeologinių tyrimų metu surasta apie 30 smulkių titnago radinių [pav. 36]. ~22% visų titnago radinių yra pabuvoję ugnyje. Titnago radiniai yra pagaminti iš pakankamai geros kokybės pilkos spalvos titnago. Apie 36% visų titnago radinių yra pasidengę įvairaus storio melsva-balta patina. Pastebimas didelis titnago radinių fragmentiškumas - ilgalaikės žmogaus ūkinės veiklos šioje teritorijoje požymis.

Didžiąją titnaginio inventoriaus dalį sudarė įvairaus dydžio nuoskalos ir atplaišos (~72,7%), o skeltės bei jų dalys tesiekė tik apie 15,15%. Surasti ir keli smulkūs apskaldyti titnago gabaliukai.

Žemiau pateikiame titnago radinių tipologinį suskirstymą:

skiltuvas 1;

skeltės ir jų dalys	5;
nuoskalos	24;
skaldytiniai, jų liekanos, fragmentai	3.

Absoliuti dauguma titnago radinių slūgsojo viršutiniuose horizontuose: tamsiai pilkame supiltiniame grunte ir erozijos apnaikintame pilkame grunte. Pagrįstai galima manyti, kad titnago radinių pirminė padėtis turėjo būti sklypo aukštutinė dalis ir dar aukštesnės bei tolimesnės teritorijos. Vėlesnių erozinių procesų metu bei dėka žmogaus intensyvios ūkinės veiklos jie buvo perklostyti į žemesnes teritorijas.

Titnago radinių chronologinė ir kultūrinė priklausomybė dėl mažo ištirtumo lieka neaiški. Preliminariai daugumas titnago radinių galėtų būti datuoti mezolito-neolito ar bronzos pradžios laikotarpiu, o minėtasis skiltuvas [pav. 36:20] galėjo būti naudojamas ir senojo miestelio gyventojų.

ĮVALGOMŪJŪ ARCHEOLOGINIŪ TYRIMŪ REZULTATAI.

Archeologiškai tyrinėtà teritorijà galima suskirstyti à dvi atskiras zonas: aukđutinæ ir þemutinæ.

Aukđutinėje zonoje visas virđutinis þemės sluoksnis yra nustumdytas bei erodavæs ir perklostytas þemesnio teritorijø kryptimi. Tai patvirtina iđkastos perkasos Nr. 1, đurfø Nr. 1, 3 (điaurės vakarinė dalis), 5-7 bei græþiniø Nr. 1-3 duomenys: tirtose vietose pavirđiuje aptiktas 11-30 cm storio sujauktas dirvoþemio ir þemiau slūgsojusio aleuritingo smėlio sluoksnis; þemiau dengësi àþemis (nejudintas gruntas) – aleuritingas smėlis, suklostytas vėlyvojo ledynmeëio pabaigoje. Þemės pavirđiuje ir tirtose vietose pasitaikë tik pavienės keramikiniø indø ðukës.

Đurfø Nr. 3 centrinėje ir pietrytinėje dalyje atidengti pastato pamatai. Pamatai statyti iđ stambio riedulio (40-60x40-60x30-40 cm dydþio) tarpus uþpildant smulkesniais rieduliais. Rieduliai kloti à siaurà (apie 0,5 m ploëio) iđkastà tranđejà riedulius suriđant melsvai þalsvu aleuritu (ðlynu). Pamatø virđutinė dalis nuardyta (trūksta maþiausiai 0,5 m aukđëio virđutinės dalies). Pastato vidinės pusės điaurės rytiniame kampe, 30-46 cm gylyje, atidengtas ávairialaikėmis plytomis (dalis su braukomis) grástas plotelis – asla, o prieðingame kampe (pietvakariuose) – ágilinta duobė (60-75 cm gylis nuo aukđëiausios pamatø vietos), uþpildyta raudono molio, juodo dirvoþemio ir ðlyno su statybinėmis ðiukðlėmis sluoksniais, kuriuose pasitaiko pavieniø stambio riedulio. Pastato vidinėje pusėje gausiai aptikta statybinio ðiukðlio (smulkio plytø fragmentø, kalkio skiedinio ir tinko smulkio gabaliuko) bei archeologinio radinio – keramikinio indø ðukio, geleþinio vinio, smulkio kaulø fragmentø, smulkio pavienio koklio ir stiklinio indø ðukio bei beformio sukorodavusio geleþinio radinio liekanø. Atidengto pastato liekanos preliminariai gali būti datuojamos XVIII-XIX a. Vidinėje pastato dalyje surasti radiniai skirtini XVII-XX a. pirmajai pusei. Pastato iđorėje kultūrinio sluoksnio neaptikta, jis greièiausiai nustumdytas niveliuojant þemės pavirđio.

Þemutinėje zonoje kastuose đurfuose (Nr. 2 ir 4) bei darytuose græþiniuose (Nr. 5) atsekta tokia stratigrafija (nuo virđaus þemyn): virđuje buvo iki 24–30 cm storio tamsiai pilko dirvoþemio sluoksnis, þemiau slūgsojo pilko grunto (21-25 cm storio) ir tamsiai pilko durþþemio (17-25 cm storio) sluoksniai, po kuriais dengësi plonas (21-25 cm storio) maiđyto grunto horizontas; àþemis (aliuvinis balkðvas smėlis) pasiektas 75-90 cm gylyje. Visi virđ àþemio iðskirti litologiniai sluoksniai yra priskirtini Alytaus senojo miesto kultūriniam sluoksniui. Taèiau virđutiniai jo horizontai iki 0,5 m gylis yra antrinės kilmės (perklostyti iđ aukđtesnio teritorijø dėka

buldozerinio nustumdymo bei ilgalaikiø erozinio procesø metu) ir perarti. Ūurfas Nr. 2 tirtas (kaip vèliau paaiðkèjo) Antrojo Pasaulinio karo metu aviacinës bombos ar artilerijos sviedinio idraustos duobës zonoje, todël èia visi atidengti litologiniai sluoksniai yra antrinës kilmës (perklostyti).

Þemutinèje zonoje tirtuose ūurfuose bei þemës pavirðiuje (darþuose) gausiai aptikta archeologinio radinio, kurie priskiriami dviem atskiriems apgyvendinimo etapams: keramikinio indø ðukës, smulkûs raudonø plytø fragmentai, smulkios gyvuliø kaulø atplaidos bei pavienës stiklinio indø ðukës datuojamos XVII-XX a. viduriu, o surastos titnago nuoskalos ir pavienës skeltës – akmens amþiaus mezolito-neolito epochomis. Paminëtina, kad dalis radinio gali bûti kilæ ir id kitø Alytaus miesto vietø, èia patekæ kartu su atveþtiniu gruntu.

Archeologiðkai vertingos teritorijos. Þvalgomøjø archeologinio tyrimø metu identifikuotos dvi archeologiðkai vertingos teritorijos su dalinai apardytu kultûriniu sluoksniu bei gausiais archeologiniais radiniais.

Pirmoji teritorija identifikuota sklypo aukðtutinës zonos ðiaurës rytiniame pakraðtyje (ūurfas Nr. 3), kur atidengtos pastato liekanos. Ði zona driekiasi idilgai pietrytinës sklypo ribos apimdama 3 m ploëio ir 10,8 m ilgio ruopà. Toliau pietvakario kryptimi þemës pavirðiuje atsekamas apie 1 m gylio dirbtinai suformuotas terasinis laiptas. Taigi ðia kryptimi pastato liekanos toliau tæstis negali. Gretimai tirtuose græþiniuose Nr. 1-2 jokio pastato liekanø neaptikta. Panaðu, kad ir prieðinga kryptimi pastato liekanos nesidriekia toliau sklypo ðiaurës rytinës ribos, nes up jos prasideda gilios griovos ðlaitas (dabar uþpiltas). Ðios teritorijos plotas – 36,6 m². Kadangi didesnioji pastato dalis patenka á gretimà sklypà, tai ir archeologiðkai vertinga teritorija turèt tæstis ðia kryptimi.

Antroji teritorija identifikuota sklypo þemutinèje zonoje (ūurfas 4; græþiniai Nr. 4-5), kur aptiktas dalinai apardytas senajo miesto kultûrinis sluoksnis. Ji apima bemaþ visà sklypo pietvakarinæ dalá, idskyrus aviacinës bombos sunaikintà plotà ties teritorijos ðiaurës rytiniu pakraðèiu (ūurfo Nr. 2 aplinka). Ðios teritorijos plotas – 669,85 m². Tikëtina, kad ði teritorija su dalinai apardytu kultûriniu sluoksniu tæsiasi ir toliau pietvakario kryptimi (Nemuno link) iki salpinës terasos ðlaito pradþios.

IŠVADOS

1. 2012 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu Alytaus senojo miesto (u. k. 33722) teritorijoje esančiame privačiame žemės sklype (Alytus, Kalnų g. 18A) ištirtas apie 20,2 m² dydžio plotas.

2. Tyrimų metu keliuose kasiniuose žemutinėje sklypo dalyje identifikuotas iki 70-90 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinė dalis sunaikinta ir perklostyta. Sklypo aukštutinėje dalyje surasti akmeniniai buvusio pastato pamatai preliminariai datuojami XIX a. Šio pastato vidinėje pusėje aptiktas iki 90 cm storio kultūrinis sluoksnis su radiniais iš XVII a. pabaigos-XX a. vidurio.

3. Tyrimų metu surasta apie 400 žiastos ir apžiestos keramikos fragmentų, apie 30 titnago radinių, keletas smulkių stiklo fragmentų ir keletas sukorodavusios geležies gabaliukų. Keramikiniai radiniai datuojami XVIII-XX a. viduriu, o titnaginiai - mezolito ir neolito/bronzos amžiaus pradžios laikotarpiu.

4. Radiniai perduoti Alytaus muziejui.

5. 2012 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu nustatyta, kad privačiame žemės sklype (Alytus, Kalnų g. 18A) yra išlikusios dvi teritorijos su archeologiškai vertingu kultūriniu sluoksniu bei radiniais. Šiose teritorijose, prieš vykdant statybas, būtina atlikti pilnus archeologinius tyrimus. Likusioje sklypo teritorijoje kultūrinis sluoksnis sunaikintas ar neišliko.

RADINIŲ SĄRAŠAS

Buitinė keramika																									
Eilės nr.	Vietovė	Šluoksnis (H abs., gylis (cm))	Indo rūšis	Išlikusi indo dalis	Radinių kiekis	Keramikos rūšis				Išorinis		Profilis	Molis		Paviršius		Masės spalva	Glazūra		Ornamentika		fragmento storis max.	fragmento storis min.	Datuotina (a.)	Pastabos
						žiesta	apžiesta	balta masė	glazuruota	angos skersmuo (cm)	dugno skersmuo (cm)		priemaišos	priemaiškų dydis	išorės spalva	vidaus spalva		spalva	victa	ornamentas	victa				
1	šūrfas 3	0-50	lėkštė	pakraštėlis	1	x			x			tiesus	nesimato		rausvai ruda		rausvai ruda	žalia	vidus			10,5	5,1	XVII-XVIII	pav. 26:1
2	šūrfas 3	0-50	lėkštė	pakraštėlis	1	x			x			tiesus	nesimato		rausva		rausva	žalia	vidus	bangėlė	išorė	10,4	5,6	XVII-XVIII	pav. 26:2
3	šūrfas 3	0-50	lėkštė	pakraštėlis	1	x			x			laužtas	nesimato		rausva	pilka	rausva	žalia	vidus			10,7	6,4	XVII-XVIII	pav. 26:3
4	šūrfas 3	50-90	lėkštė	pakraštėlis	1	x			x	26,0		laužtas	nesimato		rausva	pilka	rausva	žalsvai ruda	vidus	bangėlė	išorė	9,2	6,0	XVII-XVIII	
5	šūrfas 3	0-50	?	pakraštėlis	1		x					užlenktas	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					8,0	5,7	XVIII-XIX	pav. 27:1
6	šūrfas 3	0-50	?	pakraštėlis	1		x					užlenktas	akmuo	smulkios	pilka	ruda	pilka					8,5	5,9	XVIII-XIX	pav. 27:2
7	šūrfas 3	0-50	?	pakraštėlis	1	x			x	10,0		atlenktas	nesimato				pilka	žalsvai ruda	abu			4,5	3,0	XIX	pav. 27:3
8	šūrfas 3	0-50	?	pakraštėlis	1		x					atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	ruda	pilka					6,6	6,3	XVIII-XIX	pav. 27:4
9	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1		x					atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	ruda	pilka			bangėlė+juosta	išorė	8,5	7,5	XVIII-XIX	pav. 27:5
10	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1		x					atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					9,5	7,8	XVIII-XIX	pav. 27:6
11	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1		x			20,0		tiesus	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					8,1	6,5	XVIII-XIX	pav. 27:7
12	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1	x			x			atlenktas	nesimato		rausva	rausva	rausva	ruda	vidus			7,3	5,3	XIX-XX	pav. 27:8
13	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1		x			>40		atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	ruda	pilka					8,9	7,1	XVIII-XIX	pav. 27:9
14	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1		x			26		atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	rusva	pilka					7,7	7,1	XVIII-XIX	pav. 27:10
15	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1		x					gaubta	akmuo	smulkios	pilka	?	pilka					?	?	XVIII-XIX	pav. 28:1
16	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1		x					tiesi	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka			įkartelės	išorė	7,3	7,3	XVIII-XIX	pav. 28:2
17	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1	x			x			gaubta	nesimato		rausva		ruda	žalsva	vidus	juostelės	išorė	5,8	4,3	XIX-XX	pav. 28:3
18	šūrfas 3	0-50	?	sienelė	1	x						gaubta	?	smulkios	pilka		pilka	žalia	vidus	juostelės	išorė	3,5	3,2	XIX-XX	pav. 28:4; išorėje yra glazūros žymių
19	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1	x						tiesi	nesimato		pilka	pilka	pilka			įstrižos juostos	išorė	5,7	4,7	XIX-XX	pav. 28:5
20	šūrfas 3	0-50	dubuo ?	pakraštėlis	1	x			x	10		atlenktas	nesimato				ruda	žalia	abu			5,5	4,7	XIX-XX	pav. 28:6
21	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1	x			x			gaubta	nesimato			ruda	pilka	žalia	išorė	juostelės	išorė	9,8	7,4	XVIII-XIX	pav. 28:7
22	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1		x					gaubta	akmuo	smulkios	juoda	ruda	ruda			juostelės	išorė	5,4	4,3	XVIII-XIX	pav. 28:8
23	šūrfas 3	0-50	?	pakraštėlis	1	x						tiesus			juoda	juoda	pilka			vertikal. juostelės	abu	6,6	5,0	XIX-XX	pav. 28:9; kamuotas indas
24	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1		x			20		išgaubtas	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					14,1	7,0	XVIII-XIX	pav. 31:1
25	šūrfas 3	0-50	puodynė	sienelė	1	x						išgaubta			juoda	juoda	pilka			įstrižos juostos	išorė	7,7	6,0	XIX-XX	pav. 31:2
26	šūrfas 3	50-95	puodynė	pakraštėlis su aša	1		x			14		S formos	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					6,6	6,3	XVIII-XIX	pav. 29:2
27	šūrfas 3	50-95	?	ąsa	1	x			x			išlenkta				rausva	pilka	žalia	išorė	vertikal. grioveliai	išorė	14,4	12,7	XVIII-XIX	pav. 29:1
28	šūrfas 3	50-95	puodynė	sienelė	1		x					tiesi	akmuo	smulkios	ruda	ruda	ruda			siauros juostelės	išorė	9,6	8,5	XVIII-XIX	pav. 30:3

Eilės nr.	Vietovė	Štuksnis (H abs., gylis (cm))	Indo rūšis	Išlikusi indo dalis	Radinių kiekis	Keramikos rūšis				Išorinis		Profilis	Molis		Paviršius		Masės spalva	Glazūra		Ornamentika		fragmento storis max.	fragmento storis min.	Datuotina (a.)	Pastabos
						žiesta	apžiesta	balta masė	glazūruota	angos skersmuo (cm)	dugno skersmuo (cm)		priemaišos	priemaišių dydis	išorės spalva	vidaus spalva		spalva	vieta	ornamentas	vieta				
29	šūrfas 3	50-95	puodynė	sienelė	1		x				gaubta	akmuo	smulkios	pilka	ruda	pilka					7,7	6,5	XVIII-XIX	pav. 30:4	
30	šūrfas 3	50-95	puodynė	pakraštėlis	1		x			20	gaubtas	akmuo	smulkios	pilka	juoda	pilka					10,4	7,4	XIX-XX	pav. 30:5	
31	šūrfas 3	50-95	puodynė	sienelė	1		x				gaubta	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka			juostelės	išorė	5,8	5,3	XVIII-XIX	pav. 30:2	
32	šūrfas 3	50-95	puodynė	pakraštėlis	1		x			23	atlenktas	akmuo	smulkios	juoda	juoda	pilka					7,6	6,4	XVIII-XIX	pav. 30:6	
33	šūrfas 3	50-95	puodynė	sienelė	1		x				gaubta	akmuo	smulkios	ruda	juoda	juoda			juostelės	išorė	7,9	7,1	XVIII-XIX	pav. 30:1	
34	šūrfas 3	50-95	puodynė	dugnelis	1	x			x	10				pilka		rausva	žalia	vidus			10,1	6,1	XIX-XX	pav. 30:8	
35	šūrfas 3	50-95	puodynė	dugnelis	1	x			x	12				pilka		pilka	žalia	vidus			9,4	6,2	XIX-XX	pav. 30:7	
36	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				atlenktas	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					6,7	6,1	XVIII-XIX	pav. 35:3	
37	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				atlenktas	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					8,2	7,4	XVIII-XIX	pav. 35:8	
38	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				gaubtas	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					7,6	5,7	XVIII-XIX	pav. 35:7	
39	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				gaubtas	akmuo	smulkios	juoda	juoda	juoda			bangelė	išorė	7,2	6,6	XVII-XIX	pav. 35:9	
40	šūrfas 4		puodynė	sienelė	3		x				gaubta	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka			juostelės	išorė	8,2	5,1	XVIII-XIX	pav. 35:13, 14, 17	
41	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	juoda	pilka					6,1	4,8	XVIII-XIX	pav. 35:5	
42	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				gaubtas	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka			juostelės	išorė	6,9	?	XVIII-XIX	pav. 35:6	
43	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	juoda	pilka					6,6		XVIII-XIX	pav. 35:10	
44	šūrfas 4		dubuo ?	pakraštėlis	1	x					atlenktas			rausvas	rausvas	rausvas					4,6	3,5	XIX-XX	pav. 35:4; yra glazūros žymių	
45	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				atlenktas	akmuo	smulkios	juoda	juoda	pika					6,5	?	XIX	pav. 35:1	
46	šūrfas 4		?	ąsa	1		x				gaubta	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					10,4	8,1	XIX-XX	pav. 35:20	
47	šūrfas 4		puodynė	sienelė	1		x				tiesi	akmuo	smulkios	ruda	ruda	pilka			juostelės	išorė	8,8	8,6	XVIII-XIX	pav. 35:16	
48	šūrfas 4		puodynė	sienelė	1	x			x		tiesi				ruda	ruda	ruda	išorė	juostelės, rombais	išorė	4,5	4,3	XX	pav. 35:15	
49	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				tiesus	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					6,8	?	XIX	pav. 35:2	
50	šūrfas 4		puodynė	priedugnis	1		x				tiesus	akmuo	smulkios	ruda	?	pilka					?	?	XVIII-XIX	pav. 35:19	
51	šūrfas 4		puodynė	pakraštėlis	1		x				atlenktas	akmuo	smulkios	pilka	juoda	pilka					7,0	6,4	XVIII-XIX	pav. 35:11	
52	šūrfas 4		puodynė	sienelė	1		x				gaubta	akmuo	smulkios	juoda	juoda	juoda					6,2	?	XVIII-XIX	pav. 35:12	
53	šūrfas 4		dubuo ?	priedugnis	1	x					tiesus			ruda	ruda	ruda					6,5	5,0	XIX-XX	pav. 35:18	
54	šūrfas 4		?	pakraštėlis	1	x			x		gaubtas					pilka	žalia	abu	bangelės	išorė	5,0	4,4	XVII-XVIII	pav. 34:1	
55	šūrfas 3	0-50	puodynė	dugnelis	1	x				10	tiesus			pilka	rausva	pilka	ruda	vidus			5,9	3,6	XIX-XX	pav. 33:7	
56	šūrfas 3	0-50	puodynė	pakraštėlis	1	x		x	17		atlenktas			pilka		rausva	ruda	vidus			4,9	3,7	XIX-XX	pav. 33:8	
57	šūrfas 3	0-50	puodynė	dugnelis	2	x					tiesus			pilka	ruda	pilka					6,7	4,5	XIX-XX	pav. 33:1, 6	
58	šūrfas 3	0-50	puodynė	dugnelis	2		x				tiesus	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					11,7	8,9	XVIII-XIX	pav. 33:2, 3	
59	šūrfas 3	0-50	puodynė	dugnelis	2	x					tiesus			ruda	rausva	pilka					10,0	7,8	XIX-XX	pav. 33:4-5	
60	šūrfas 3	0-50	puodynės	sienelės	100		x				tiesios	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					12,3	4,6	XVIII-XIX		
61	šūrfas 3	0-50	puodynės	sienelės	30	x					gaubtos			rausva	rausva	rausva					6,7	4,4	XIX-XX		
62	šūrfas 3	0-50	puodynės	dugneliai	15		x				tiesūs	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					12,4	7,8	XVIII-XX		
63	šūrfas 4		puodynės	sienelės	78		x				gaubtos	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					11,5	6,2	XVIII-XX		
64	šūrfas 4		puodynės	dugneliai	7		x				tiesūs	akmuo	smulkios	pilka	pilka	pilka					12,5	7,2	XVIII-XX		

Eilės nr.	Vietovė	Šluksnis (H abs., gylis (cm))	Indo rūšis	Išlikusi indo dalis	Radinių kiekis	Keramikos rūšis				Išorinis		Profilis	Molis		Paviršius		Masės spalva	Glazūra		Ornamentika		fragmento storis max.	fragmento storis min.	Datuotina (a.)	Pastabos
						žiesta	apžiesta	balta masė	glazūruota	angos skersmuo (cm)	dugno skersmuo (cm)		priemaišos	priemaišų dydis	išorės spalva	vidaus spalva		spalva	vieta	ornamentas	vieta				
65	šurfas 4		puodynės	pakraštėliai	13		x				tiesus ir atlenkti	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					7,6	5,6	XVIII-XX		
66	šurfas 3	0-50	puodynės	pakraštėliai	23		x				atlenkti	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					7,7	5,7	XVIII-XX		
67	šurfas 3	50-95	puodynės	sienelės	26		x				gaubtos	akmuo	smulkios	ruda	pilka	pilka					8,6	6,9	XVIII-XX		
68	šurfas 3	50-95	puodynės	sienelės	16	x					gaubtos			rausva	rausva	rausva					7,9	5,4	XIX-XX		

KITI KERAMIKINIAI DIRBINIAI

1. Ėurfas 3. Koklio plokðtinio fragmentas (iðliko tik centrinës plokðtës vienas ið kampø); neglazûruotas, puoðtas kvadratø su ástriþainëmis juosta ir virð jø esanëia tridante karûna. Vidinis pavirðius ir ðonai atitrûkæ. 74,1x55,6x9,3 mm dydþio. Rausvai rudos spalvos. Pav. 32.

2. Ėurfas 4. Pypkës fragmentas (iðliko tik dalis dugnelio ir sienelës); iðorëje dengtas þalia glazûra; sienelës briaunotos, o dugnelis puoðtas smulkiomis ákartëlëmis. 35,1x16,2x2,3-4,6 mm dydþio. Vidus rausvos spalvos. Pav. 34:2.

ALYTAUS SENOJO MIESTO VIETA (33722)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS

Alytus, Alytaus m. sav.

M 1 : 5 000 (viena cm - 50 m)

Sutartiniai ženklai:

- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos
- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos, sutampančios su suformuotų kadastrinių sklypų ribomis
- Teritorijoje esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai
- Suformuotų kadastrinių sklypų ribos
- Naujai suformuotų kadastrinių sklypų ribos

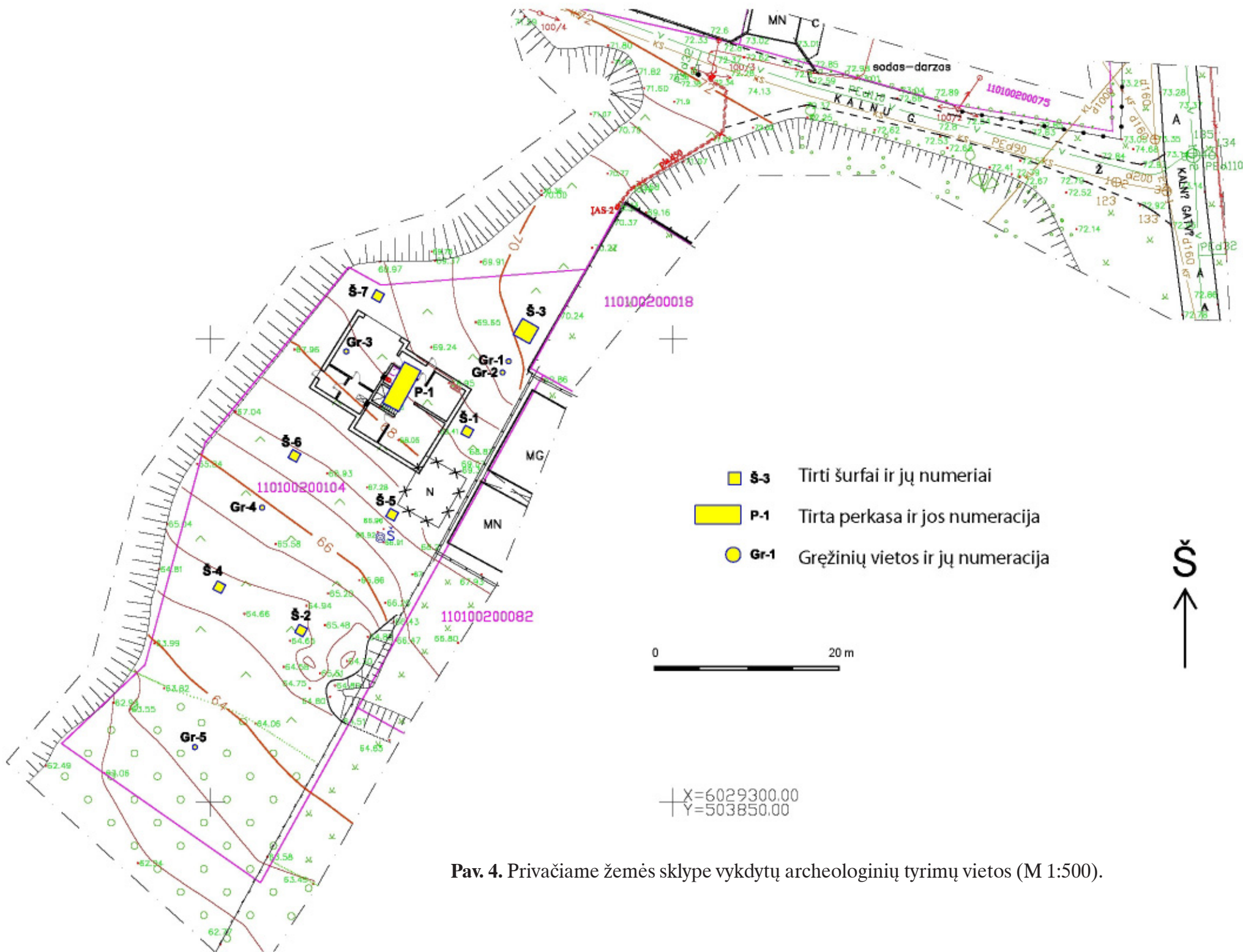
Pav. 1. Tyrinėto privataus žemės sklypo geografinė padėtis

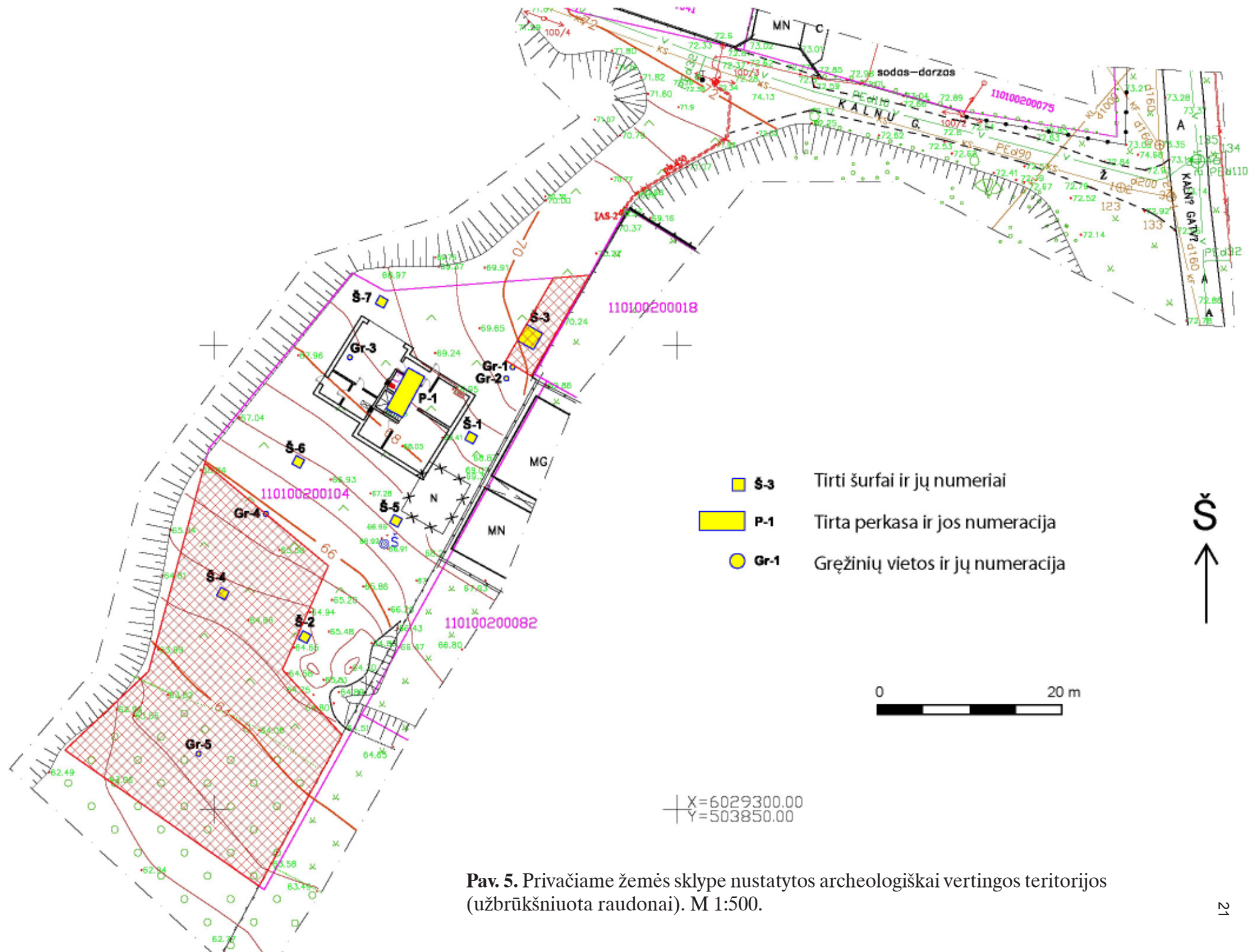
Pav. 2. Alytus, Kalnų g. 18A. Privataus žemės sklypo vaizdas iš ŠR pusės.

Pav. 3. Alytus, Kalnų g. 18A. Privataus žemės sklypo vaizdas iš PV pusės.

Pav. 4. Privačiame žemės sklype vykdytų archeologinių tyrimų vietos (M 1:500).

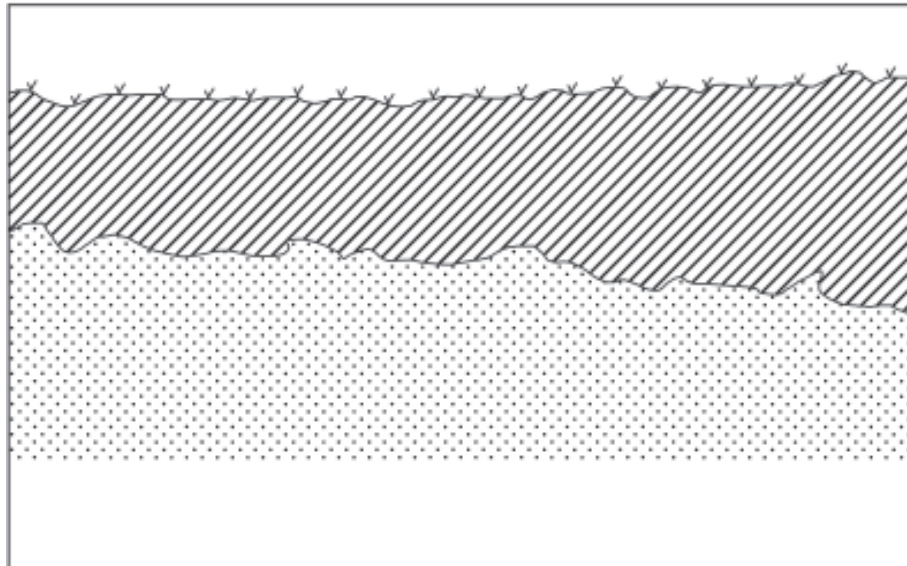

Pav. 5. Privačiame žemės sklype nustatytos archeologiškai vertingos teritorijos (užbrūkšniuota raudonai). M 1:500.

Planø sutartiniai ženklai

	Supiltinis gruntas, armuo
	Tamsiai pilkas gruntas
	Juodas durpžemis
	Juodas durpžemis + balkšvas smėlis
	Balkšvas aleuritingas smėlis
	Balkšvas smėlis, sluoksniuotas
	Tamsiai pilkas gruntas + balkšvas smėlis su aleuritu
	Stulpavietė
	Riedulys
	Plytos
	Kalkių skiedinio trupiniai + tinkas
	Melsvas aleuritas (šlynas)
	Raudonas / rudas molis
	Tamsiai pilkas gruntas + statybinis laužas

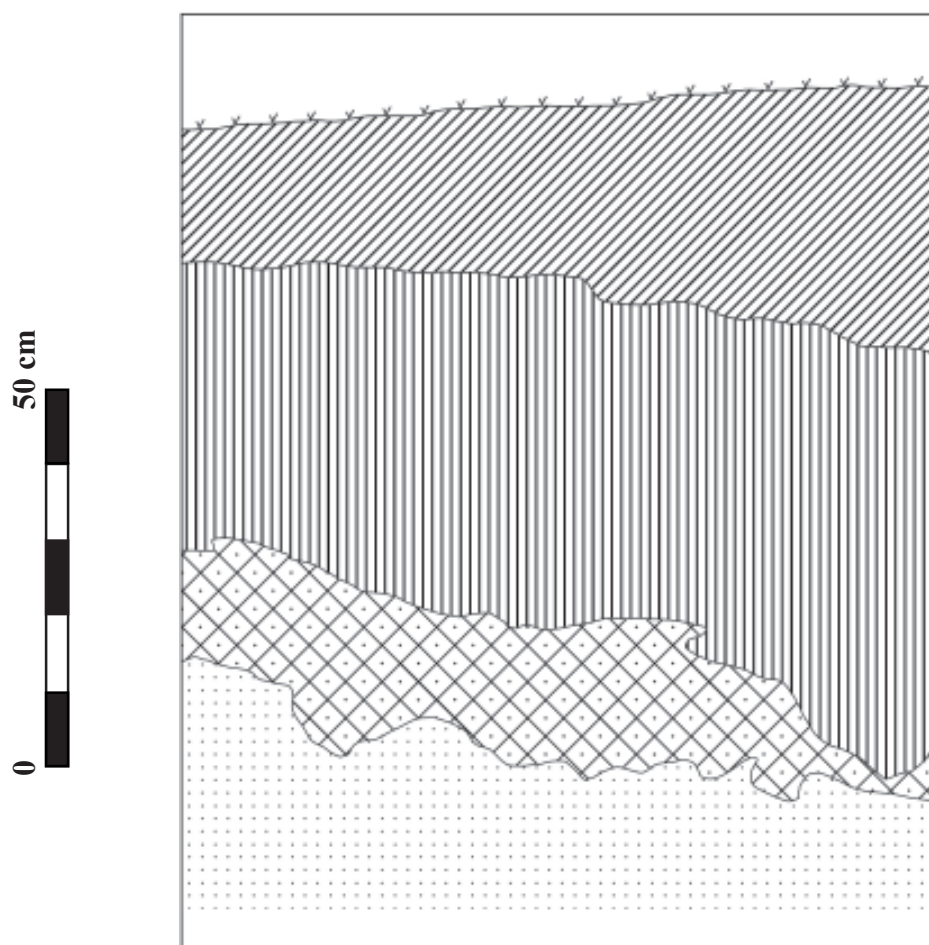
Pav. 6. Grafinių planų sutartiniai ženklai

0 50 cm

 A horizontal scale bar with alternating black and white segments, used to indicate the length of 50 centimeters.

Pav. 7. Šurfas 1. Šurfo ŠR sienelēs fotonuotrauka (vaizdas īš PV pusēs) ir jos grafinis profilis.

Pav. 8. Šurfas 2. Šurfo ŠR sienelēs fotonuotrauka (vaizdas īš PV pusēs) ir jos grafinis profilis.

Pav. 9. Šurfis 3. Šurfe atidengti pastato pamatai. Vaizdas iš ŠV pusės.

Pav. 10. Šurfis 3. Šurfe atidengti pastato pamatai. Vaizdas iš viršaus nuo PR pusės.

Pav. 11. Šurfas 3. Šurfe atidengto pastato vidinės dalies fragmentas. Vaizdas iš viršaus nuo PR pusės.

Pav. 12. Šurfas 3. Šurfe atidengto pastato vidinės dalies fragmentas (įvairialaikų plytų asla). Vaizdas iš viršaus nuo PR pusės.

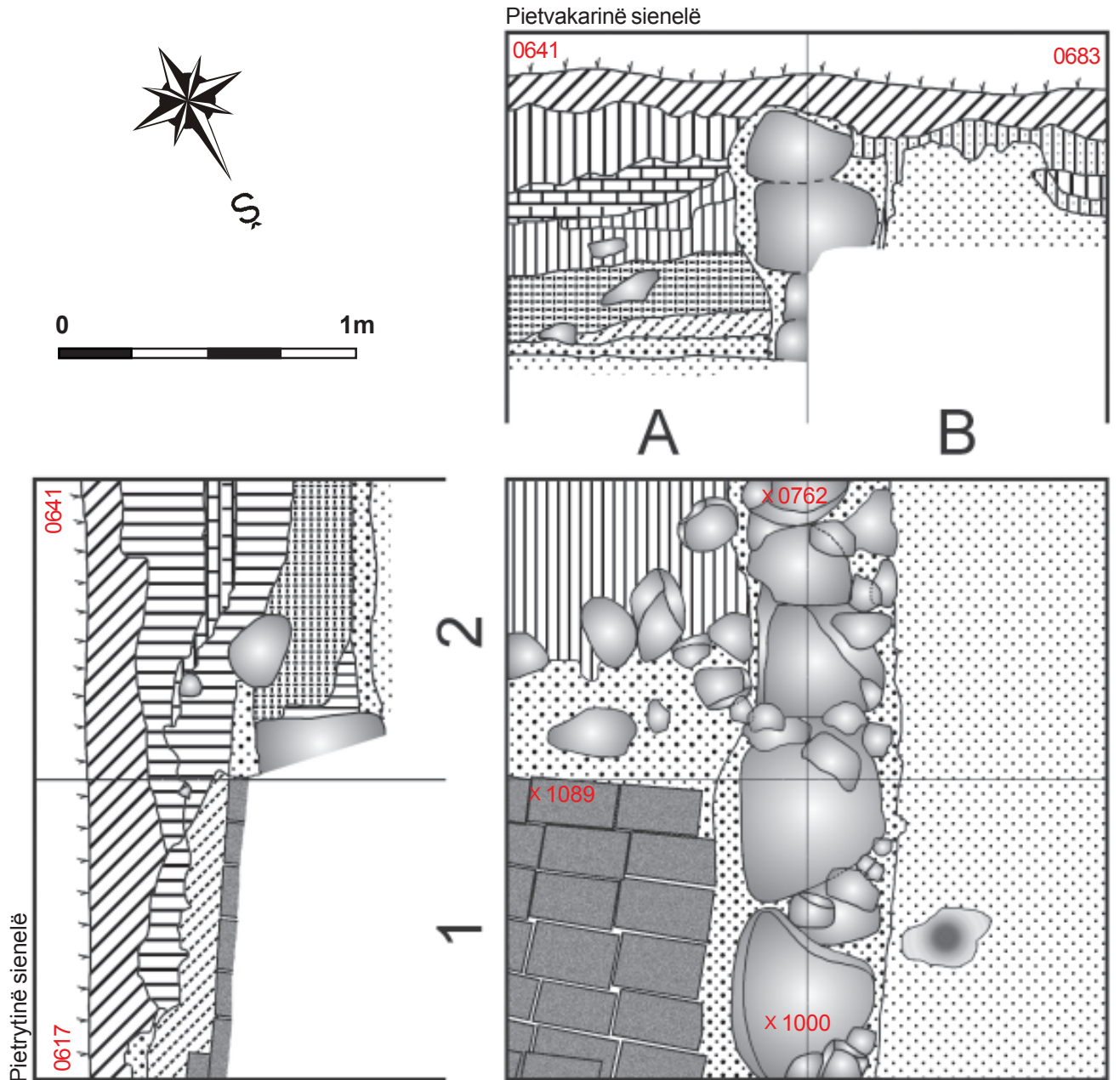
Pav. 13. Šurfas 3. Šurfo ŠV sienelē. Vaizdas iš PR pusēs.

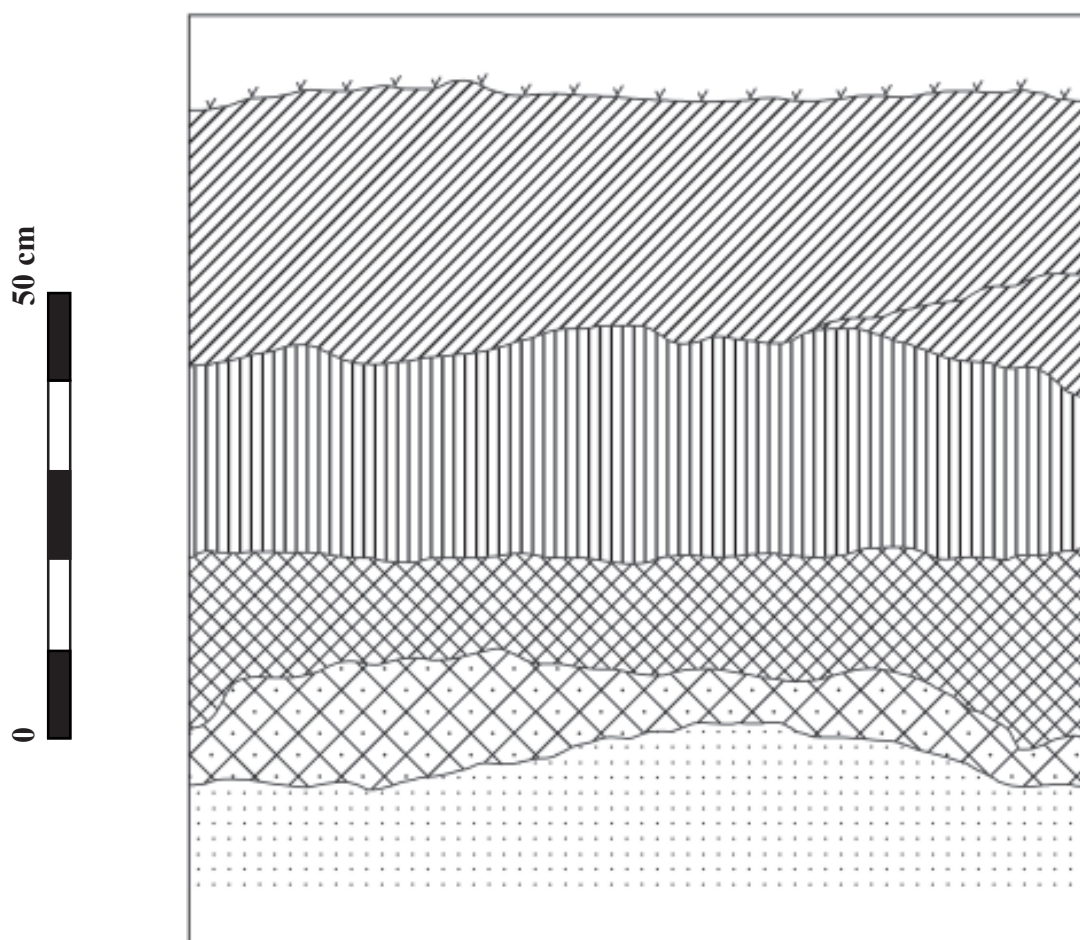
Pav. 14. Šurfas 3. Šurfo ŠR sienelē. Vaizdas iš PV pusēs.

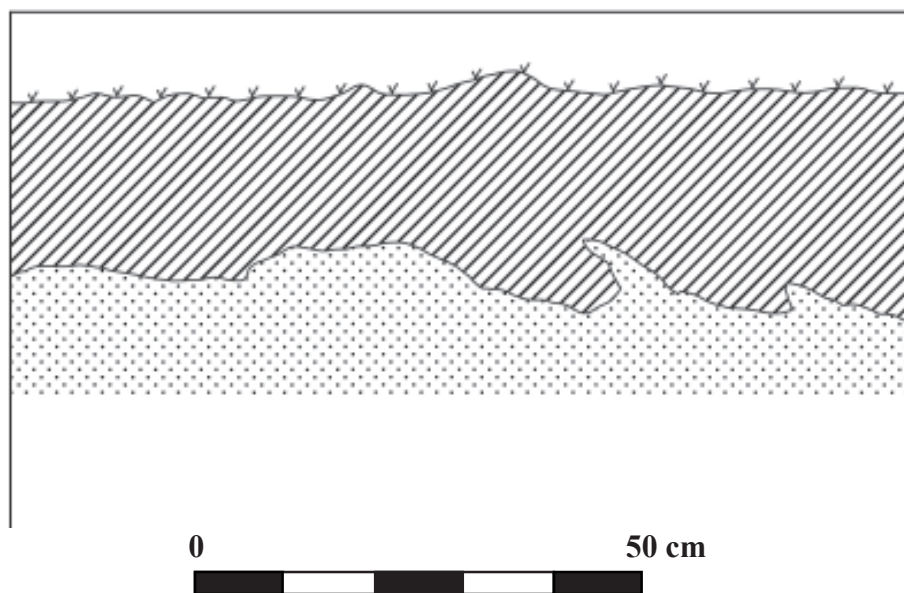
Pav. 15. Šurfas 3. Šurfo PV sienelē (su iġilinta pastato vidine dalimi). Vaizdas iš ŠR pusēs.

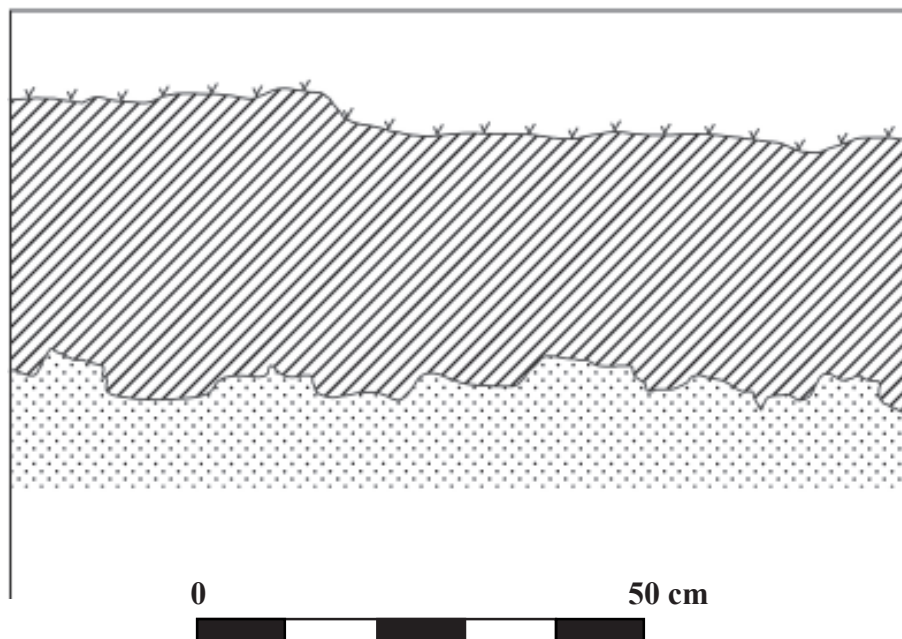
Pav. 16. Šurfas 3. Šurfo planas (gylis 45-50 cm) su pietrytine ir pietvakarine sienelėmis. Keturiženkliais skaičiais nurodomi fiksacijos lygiai

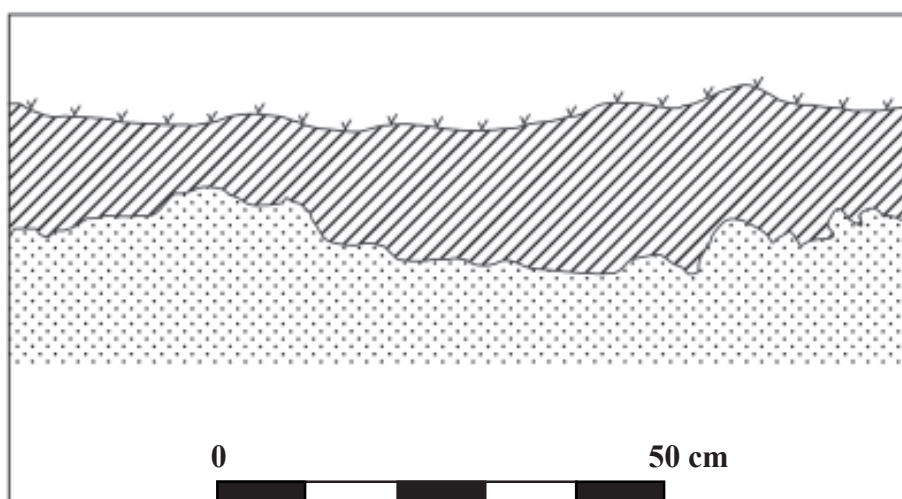
Pav. 17. Šurfas 4. Šurfo ŠR sienelēs fotonuotrauka (vaizdas iš PV pusēs) ir jos grafinis profilis.

Pav. 18. Šurfas 5. Šurfo ŠR sienelēs fotonuotrauka (vaizdas iš PV pusēs) ir jos grafinis profilis.

Pav. 19. Šurfas 6. Šurfo ŠR sienelės fotonuotrauka (vaizdas iš PV pusės) ir jos grafinis profilis.

Pav. 20. Šurfas 7. Šurfo ŠR sienelēs fotonuotrauka (vaizdas iš PV pusės) ir jos grafinis profilis.

Pav. 21. Perkasa Nr. 1. Perkasa iškasta iki žemio. Vaizdas iš PV pusės.

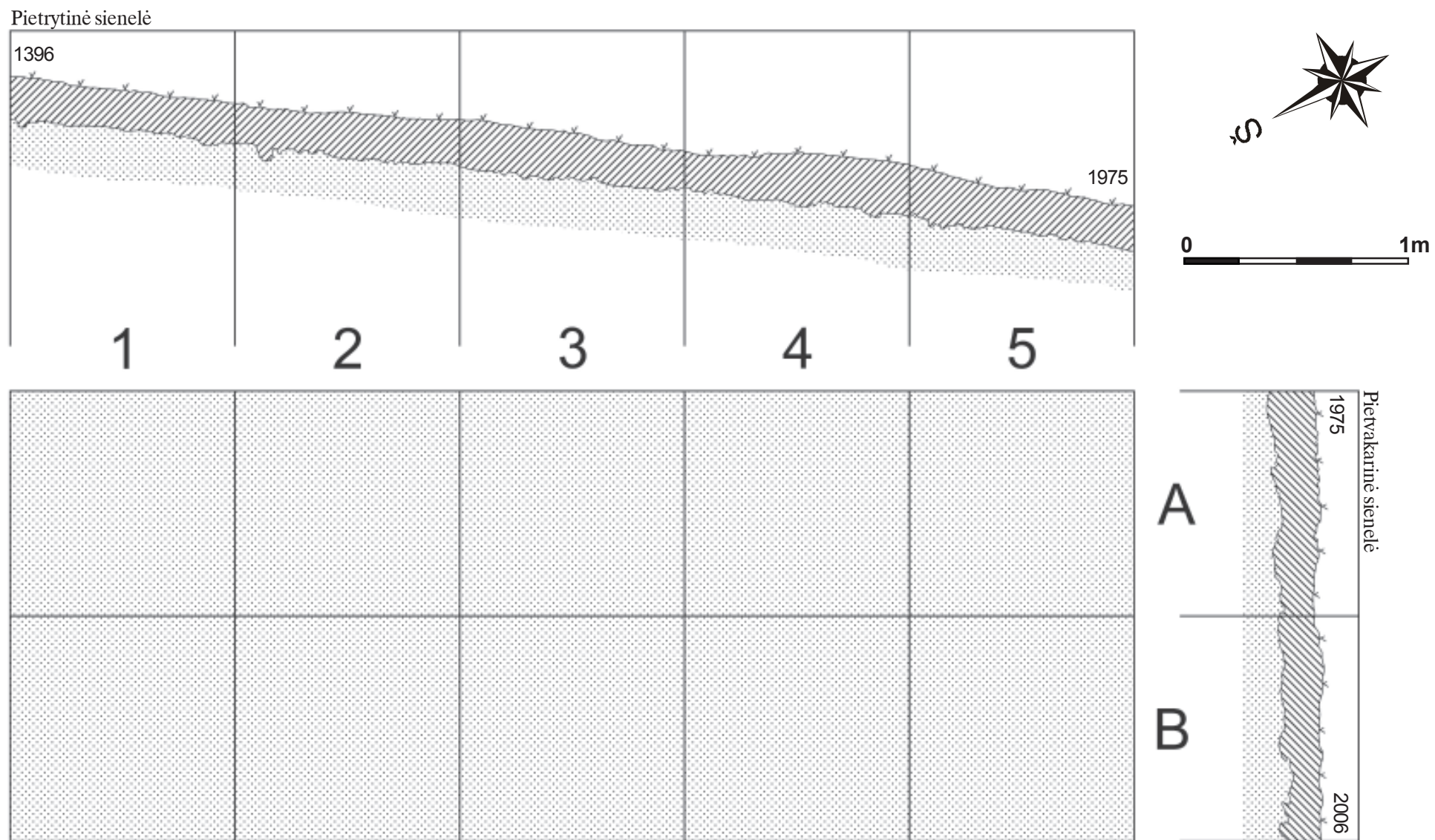
Pav. 22. Perkasa Nr. 1. Perkasa iškasta iki žemio. Vaizdas iš ŠR pusės.

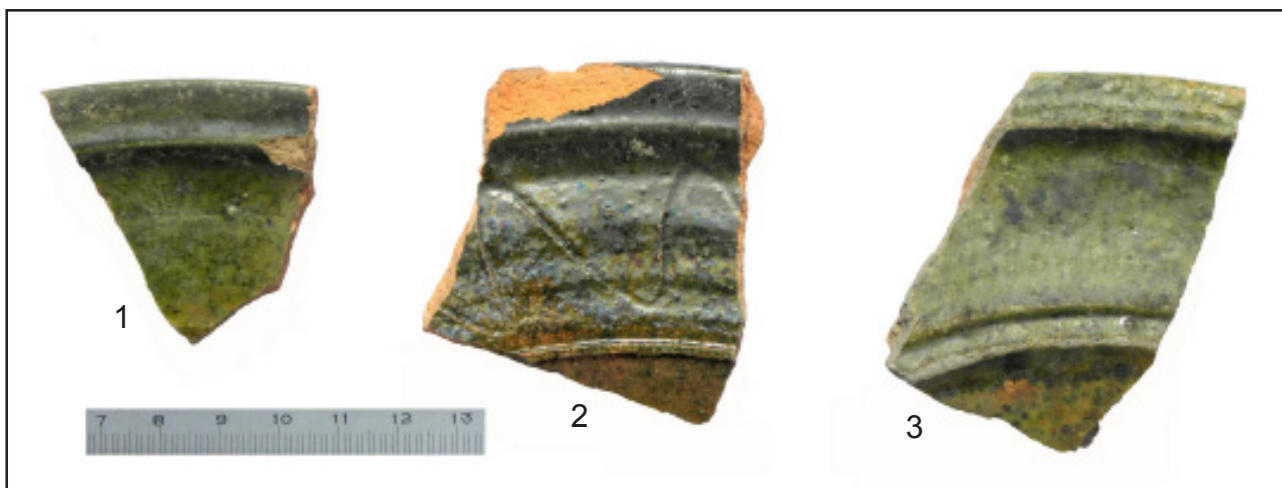
Pav. 23. Perkasa Nr. 1. Perkasa iškasta iki žemio. Vaizdas iš ŠV pusės.

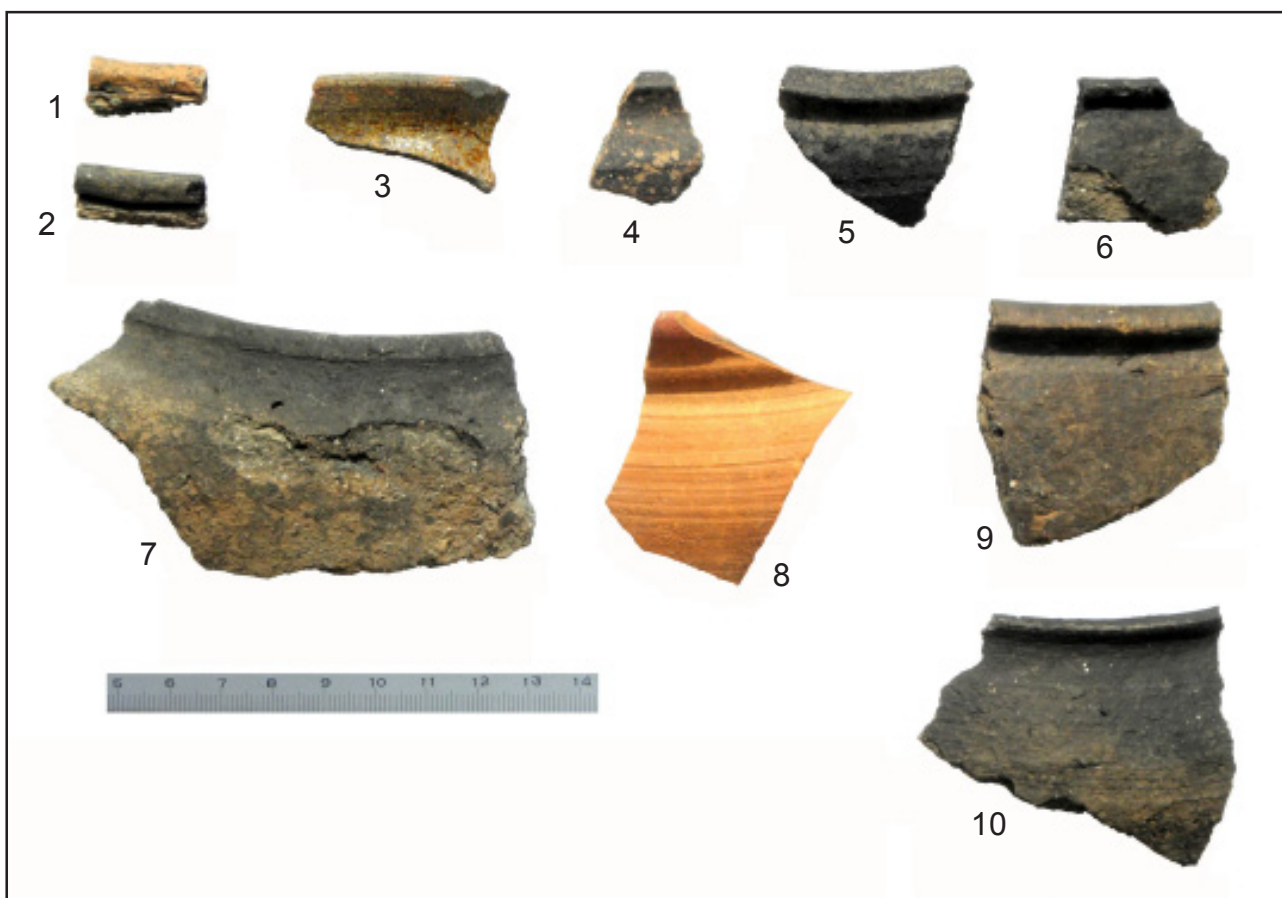
Pav. 24. Perkasa Nr. 1. Perkasa iškasta iki žemio. Vaizdas iš PR pusės.

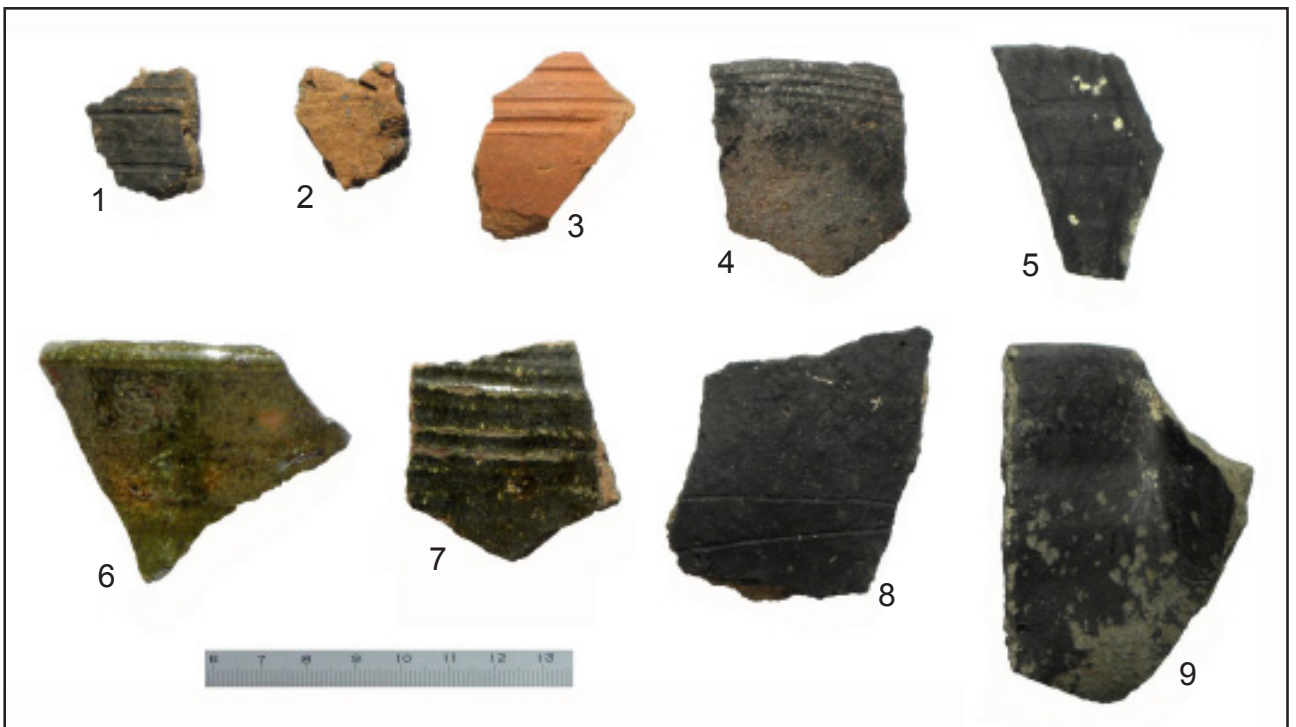
Pav. 25. Perkasa Nr. 1. Perkastos planas su pietrytine ir pietvakarine sienelėmis.

Pav. 26. Šurfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiestų ir žaliai glazūrotų lėkščių šukės (1-3).

Pav. 27. Šurfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiestų (3, 8) ir apžiestų (1-2, 4-7, 9-10) indų pakraštėlių šukės. Abu žiesti fragmentai dengti glazūra

Pav. 28. Šūrfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiestų (3-7, 9) ir apžiestų (1-2, 8) indų šukės, puoštos horizontalių siaurų ir seklių linijų juostomis (1, 3-4, 7-8), įstrižų įkartų juosta (2), rombų ornamentu iš susikertančių linijų (5) ir dengtos glazūra (6-7). Kampuoto indo pakraštėlio šukė (9).

Pav. 29. Šūrfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiesto ašočio aša, dengta žalia glazūra (1), ir apžiesto indo pakraštėlio su aša šukė (2).

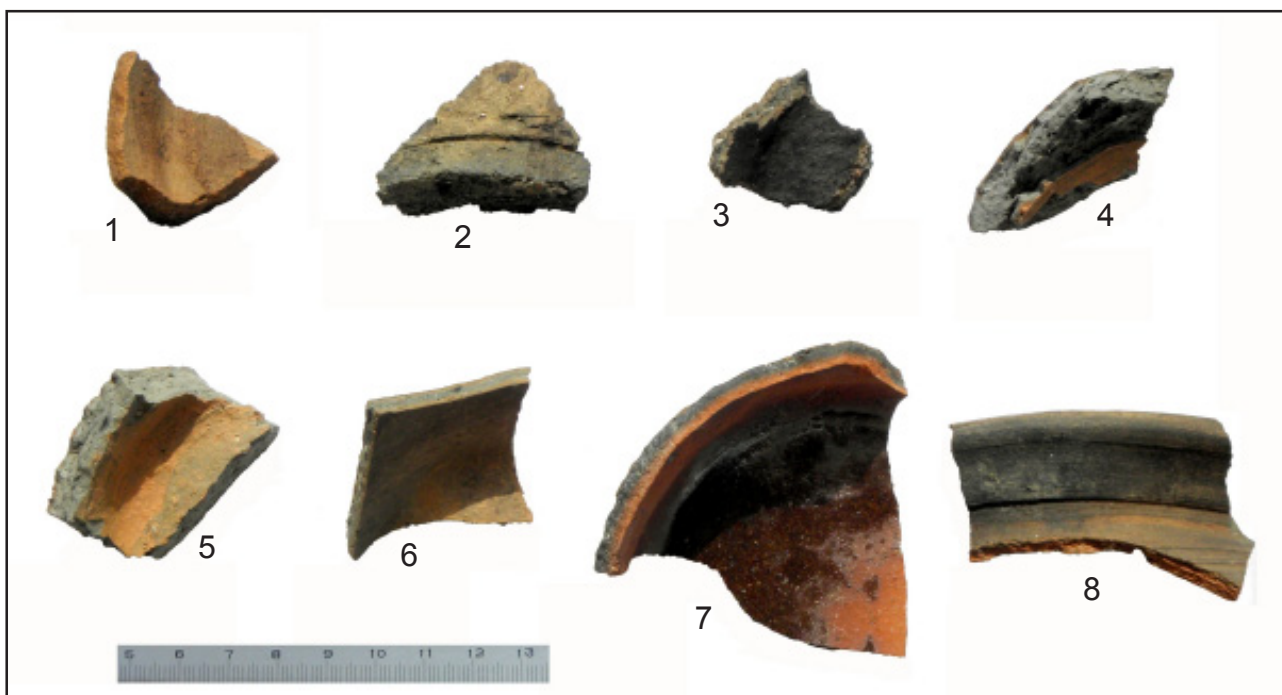

Pav. 30. Šurfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiestų (7-8) ir apžiestų (1-6) indų šukės. Indų sienelių (1-4), pakraštėlių (5-6) ir dugnelių (7-8) fragmentai. Sienelių fragmentai, puošti horizontalių siaurų ir seklių linijų juostomis (1, 3), bei dugneliai, dengti žalia glazūra (7-8).

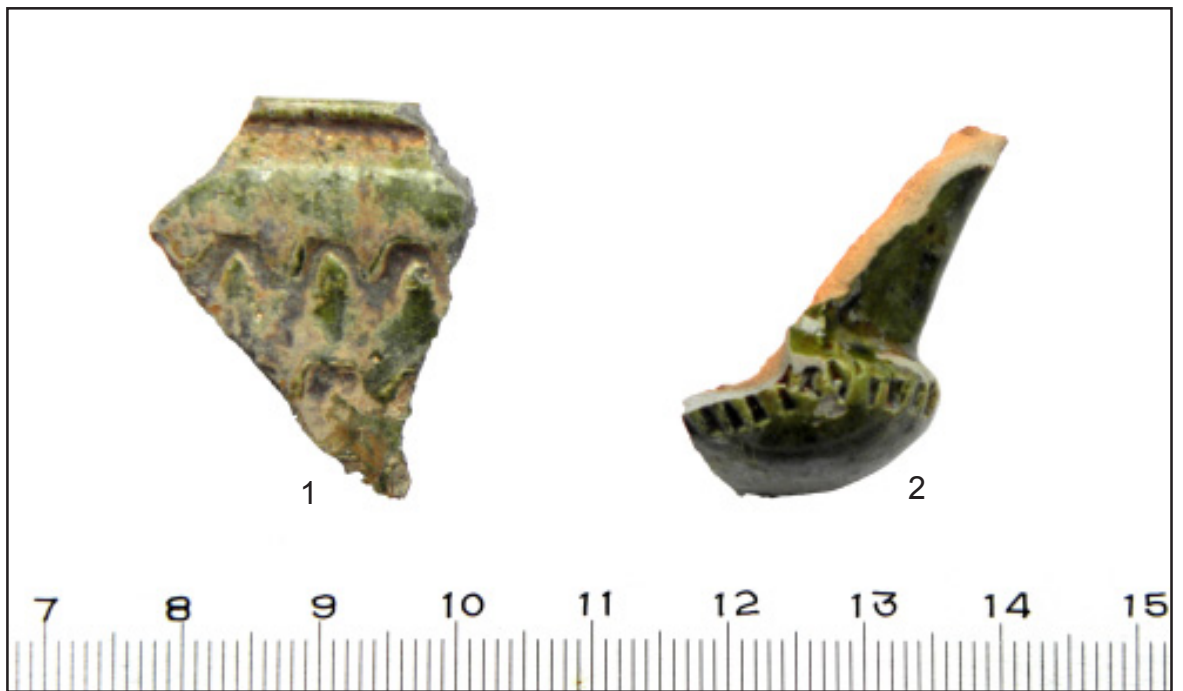

Pav. 31. Šurfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiesto indo sienelės šukė, puošta įstrižų susikertančių linijų raštu (2), ir apžiesto indo pakraštėlio šukė (1).

Pav. 32. Šūrfas Nr. 4. Keramikos radiniai. Plokštinio koklio fragmentas.

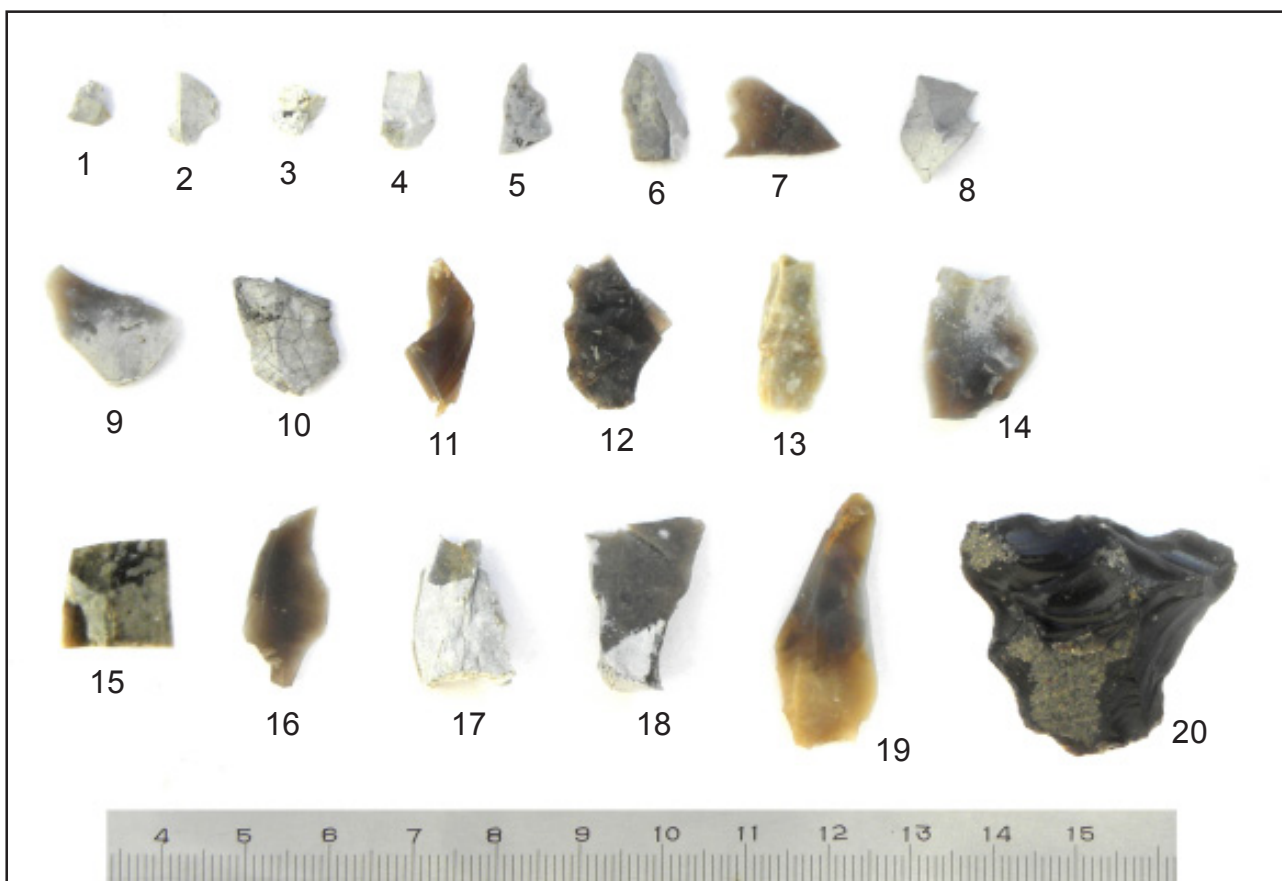
Pav. 33. Šūrfas Nr. 3. Keramikos radiniai. Žiestų (1, 6-8) ir apžiestų (2-5) indų šukės. Indų pakraštėlių (8) ir dugnelių (1-7) fragmentai. Vienas dugnelio fragmentas dengtas ruda glazūra (7).

Pav. 34. Šurfas Nr. 4. Keramikos radiniai. Žiesto indo pakraštėlis, puoštas smulkių bangelių linijomis ir dengtas žalia glazūra (1) bei pypkės galvutės fragmentas, dengtas žalia glazūra (2).

Pav. 35. Šurfas Nr. 4. Keramikos radiniai. Žiestų (4, 15) ir apžiestų (1-3, 5-14, 16-20) indų šukės. Indų pakraštėlių (1-11), sienelių (12-17), dugnelių (18-19) ir ašų (20) fragmentai. Fragmentai, puošti horizontalių siaurų ir seklių linijų juostomis (6, 8, 13-14, 16-17), bangele (9) ir dengti glazūra (4, 15).

Pav. 36. Šurfai Nr. 3 ir 4. Titnago radiniai: nuoskalos (1-14, 17-18), skeltės (15-16, 19) ir skiltuvas (20) rasti šurfe Nr. 3 (20) ir Nr. 4 (1-19).

Leidimas galioja iki 2012-11-30

L E I D I M A S

vykdyti archeologinius tyrimus

2012-09-19 Nr. 313
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **Eglei Marcinkevičiūtei**

Vykdyti Alytaus senjojo miesto vietos (33722) teritorijos, Alytaus m. sav., Alytaus m., Kalnų g. 18A,

žvalgomojus archeologinius tyrimus

taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Privataus žemės sklypo (Kalnų g. 18A, Alytaus m.) patenkančio į Alytaus senjojo miesto vietą (unikalus numeris 33722) žvalgomųjų archeologinių tyrimų projektas, 2012-09, Nr. 313.

Apskaitos, paveldotvarkos planavimo skyriaus
vyriausiasis specialistas

V. Lučunas

Tyrėjas:

Eglė Marcinkevičiūtė (atestato Nr. 1338)

Tel.: . 8688 94125

El.p. archeologe@gmail.com

Patvirtinta u • sakovo:

Gedas Bruzgelevičius

Tel. : 861624631

**PRIVATAUS ŽEMĖS SKLYPO (KALNŲ G. 18A, ALYTAUS M.) PATENKANČIO Į
ALYTAUS SENOJO MIESTO VIETĄ (unikalus numeris 33722)
ŽVALGOMŲJŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ
PROJEKTAS**

2012 m. rugsėjo 12 d.

Vilnius

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Bendrieji duomenys

Alytus pirmą kartą paminėtas 1377 m. Vygando Marburgiečio kronikoje kaip regio-no centras (XIII–XIV a. pilis stovėjo Alytaus piliakalnyje), o LDK dokumentuose – 1387 m. nurodomas jau kaip miestelis. Po Žalgirio mūšio Nemuno dešiniajame krante ėmė augti gyvenvietė, kuri vėliau imta vadinti pirmuoju Alytumi. Nuo XV a. pabaigos kairiajame Nemuno krante augusi gyvenvietė vadinta antruoju Alytumi. 1466 m. paminėtas Alytaus valsčius. Apie 1520 m. Alytuje pastatyta Šv. Liudviko bažnyčia ir įsteigta parapija. 1581 m. birželio 15 d. didysis kunigaikštis Steponas Batoras suteikė Alytui Magdeburgo teises ir herbą. 1586 m. Alytuje pastatyta cerkvė. 1795 m. pirmasis Alytus atiteko Rusijos imperijai, o antrasis – Prūsijos karalystei (vėliau, 1815–1915 m. – Lenkijos karalystei). 1915 m. abu miestai sujungti.

Paminėtina, kad nors Alytus yra vienas seniausių Lietuvos miestų, tačiau senojo miesto vieta su išlikusiu kultūriniu sluoksniu pradėta saugoti tik pastaraisiais metais. Deja, tikroji kultūrinio sluoksnio išplitimo teritorija nustatyta remiantis ne archeologiniais tyrimais, o labiau apibrėžta prisilaikant senųjų miesto planų.

Šiuo metu saugoma senojo miesto vieta dešiniajame Nemuno krante užima apie 32,7 ha plotą. Ji į Kultūros vertybių registro Archeologinių vietų sąrašą įtraukta 2012-05-17. Vertingiausia senojo miesto teritorijos dalis datuojama XVI-XVIII a. Bemaž visa ši teritorija užstatyta įvairiais miesto statiniais su nutiestomis gatvėmis.

Tyrimų pobūdžio pagrindimas, tikslas, apimtys, trukmė

Privatus žemės sklypas Kalnų g. 18A patenka į Alytaus senojo miesto vietos (unikalus numeris 33722) teritoriją ir yra jos pietvakariniame pakraštyje. Šiame sklype ateityje ruošiamasi statyti gyvenamąjį pastatą. Pažymėtina, kad nemaža dalis sklypo teritorijos yra suformuota užpilant gilią ir stačiašlaitę Nemuno slėnio griovą, kurios dugnu teka nedidelis upelis. Be to, dalis sklypo pietrytinio pakraščio ankstesniais metais yra nukasta ekskavatoriumi. Todėl planuojamų žvalgomųjų archeologinių tyrimų pagrindinis tikslas – nustatyti ar tiriamame žemės sklype yra išlikęs vertingas kultūrinis sluoksnis su archeologiniais radiniais. Tokie reikalavimai nurodyti KPD Alytaus teritorinio padalinio specialiuose paveldosaugos reikalavimuose. Paminėtina, kad aplinkinė teritorija yra tankiai užstatyta gyvenamaisiais ir ūkiniais pastatais ir jokie archeologiniai tyrimai šioje senojo miesto vietos dalyje anksčiau nebuvo vykdyti. Tyrimų metu kasant šurfus (1-4 m² dydžio) ir nedidelę perkasą (iki 5-10 m²) įvairiose sklypo vietose planuojama ištirti iki 1 procento sklypo teritorijos, t. y. iki 18 m². Konkretus kasamų šurfų ir perkasos dydis bei jų išsidėstymas priklausys nuo tyrimų metu gaunamų rezultatų.

Žvalgomuosius archeologinius tyrimus planuojama atlikti rugsėjo 20 d. – lapkričio 30 d.

Ankstesni tyrinėjimai

Alytaus senojo miesto vietos teritorijoje ankstesnių archeologinių tyrimų metu identifikuotas iki 0,6-1,8 m storio juodos smėlingos žemės kultūrinis sluoksnis su archeologiniais radiniais. Daugelyje vietų kultūrinis sluoksnis visiškai ar dalinai sužalotas įvairių statybų metu, tiesiant

komunikacijas, o taip pat sovietiniais laikais, apie 1980 m., tvarkant dabartinę miesto aikštę. Iki šiolei archeologiniai tyrimai vykdyti šiose teritorijose: įvairiose vietose išilgai A. Juozapavičiaus gatvės, miesto aikštėje (Jiezo ir A. Juozapavičiaus g. sankryžos PV dalis) ir Ramybės gatvėje ties buvusiu Šv. Liudviko bažnyčios šventoriumi.

2003-2004 m. tyrimai (vad. Z. Baubonis, V. Kliaugaitė) vykdyti Ramybės gatvėje šalia Šv. Liudviko bažnyčios. Teritorijoje į pietus nuo Šv. Liudviko bažnyčios, už dabartinio šventoriaus ribų aptikti 77 griautiniai kapai, kurių dalis jau buvo sunaikinta gatvės rekonstrukcijos metu. Atidengti kapai datuojami XVIII a.

2006 m. archeologiniai žvalgomieji tyrimai (vad. I. Kaplūnaitė) vykdyti Alytuje I, Jiezo ir A. Juozapavičiaus g. sankryžos PV dalyje esančioje aikštėje. Iširti 27 (30 m²) šurfai ir viena 10 m² ploto perkasa. Tyrimų metu fiksuotas iki 1,9 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XX a.

2007-2008 m. (vad. B. Dakanis) žvalgant A. Juozapavičiaus gatvėje ir aplinkinėje teritorijoje tiesiamų komunikacijų trasas bei kasant šurfus identifikuotas išlikęs kultūrinis sluoksnis su gausiais archeologiniais radiniais. Tais pat metais archeologiniai tyrimai vykdyti miesto aikštėje, kur iširtas 117 kv. m plotas. Kultūriniame sluoksnyje aptikta daug įvairaus laikotarpio archeologinių radinių: titnago skelčių, nuoskalų ir skaldytinių, įvairialaikų monetų (nuo 1620 m. iki XX a.), lipdytų ir žiestų puodų šukių (didelė dalis dengta įvairiaspalve glazūra), keraminių ir metalinių keptuvių, puodyninių ir plokštinių koklių fragmentų, geležinis strėlės antgalis, peilių, skiltuvų, batų apkaustų ir pasagėlių, kalvio darbo vinių, įvairių sagų, stiklo, porceliano ir fajanso dirbinių šukių, kulku.

2010 m. tyrimų metu (vad. D. Kontrimas) aikštėje iširtas 225 m² plotas (38 šurfai ir 8 perkasos), o 1,6 ha ploto aikštės teritorijoje vykdytas žemės darbų archeologinis žvalgymas. Tyrimų metu aptikta ir registruota 750 archeologinių radinių. Beveik visuose iširtuose plotuose po vėlyvu užpylimu (daugiausia 1980 m. įrengiant buvusią aikštę) aptiktas nuo kelių cm iki 1,8 m storio senojo miesto vietos kultūrinis sluoksnis, kuris sumaišytas miesto egzistavimo arba aikštės įrengimo metu. Jame aptikta įvairių senojo miesto vietai būdingų radinių: monetų, peilių, sagų, juostinis žiedas, kaltinių vinių ir kitas statybinis inventorių, keramikos (žiestų indų), stiklo dirbinių šukių, datuojamų XVI–XIX a. Be to, tyrimų metu surasta apie 10 apardytų griautinių kapų, kurie datuojami XVII–XVIII a.

Priedama:

1. Alytaus senojo miesto vietos planas su pažymėta archeologiškai žvalgytino sklypo vieta.
2. Archeologiškai tirtino sklypo toponuotrauka.
3. Archeologiškai tirtino sklypo fotonuotraukos.

Archeologė

Eglė Marcinkevičiūtė

Priedas 1

ALYTAUS SENOJO MIESTO VIETA (33722)

APIBRĖŽTŲ TERITORIJOS RIBŲ PLANAS

Alytus, Alytaus m. sav.

M 1 : 5 000 (viena cm - 50 m)

Sutartiniai ženklai:

- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos
- Nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos, sutampančios su suformuotų kadastrinių sklypų ribomis
- Teritorijoje esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai
- Suformuotų kadastrinių sklypų ribos
- Naujai suformuotų kadastrinių sklypų ribos

1. Alytaus senojo miesto vietos planas su pažymėta archeologiškai žvalgytino sklypo vieta

Priedas 2

2. Archeologiškai tirtino sklypo toponuotrauka su pažymėta planuojama tirti teritorija.

Priedas 3

Privatus žemės sklypas. Vaizdas iš ŠR pusės.

Privatus žemės sklypas. Vaizdas iš PV pusės.

Savivaldybių biudžetinė įstaiga. Juridinių asmenų registras. Kodas 191058256. Savanorių g. 6. LT – 62142, Alytus.
Tel./Faks. (8 315) 51 990. El. p. direktorius@alytausmuziejus.lt

EKSPONATŲ PRIĖMIMO - PERDAVIMO AKTAS

2013 m. gegužės 14 d. Nr. 24

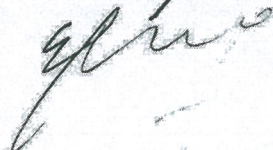
Alytaus kraštotyros muziejus, atstovaujamas rinkinių vyr. saugotojos Anelės Kalašnikovienės priėmė, o Egidijus Šatavičius, gyv. Gedimino g. 101-25, Kaišiadoryse tel. 8 686 76565 perdavė nuolat saugoti muziejuje šiuos eksponatus:

Eil. nr.	Pavadinimas ir trumpas aprašymas	Skaičius	Būklė	Kaina	Suma	Pastabos
1	2	3	4	5	6	7
	Privataus žemės skypo (Kalnų g. 18 A, Alytaus mieste), patenkančio į Alytaus senojo miesto vietą (unikalus kodas Nr. 33722), žvalgomųjų archeologinių tyrimų (vadovė Eglė Marcinkevičiūtė) XVII - XX vid. radiniai:	1				
1	indų šukės. Keramika.	410				
2	koklio fragmentas. Keramika	1				
3	pypkės fragmentas. Keramika	1				
4	titnaginiai radiniai	33				
5	stiklinių indų šukės	4				

Pagal šį aktą gauti 449 (keturi šimtai keturiasdešimt devyni) radiniai
Aktas surašytas 2 egzemplioriais

Priėmė: rinkinių vyr. saugotoja

Perdavė: archeologas

 Anelė Kalašnikovienė

 Egidijus Šatavičius